

วิจารณ์เปรียบเทียบฉบับแปลภาษาไทย

ในบทนี้จะเป็นการเปรียบเทียบฉบับแปลภาษาไทยทั้ง 7 ฉบับของประวัติจริงของอา Q โดยจะเปรียบเทียบกับต้นฉบับภาษาจีนของหลู่ซู่ฉิน จากการรวบรวมและศึกษาของผู้วิจัย พบว่าประวัติจริงของอา Q ที่แปลเป็นภาษาไทยทั้ง 7 สำนัก มีอยู่หนึ่งสำนวนที่แปลจากฉบับภาษาอังกฤษ อันได้แก่สำนวนแปลของอภิวัต และมียี่สิบสำนวนที่เป็นการแปลสรุปความจากต้นฉบับนั่นคือ สำนวนแปลของ อ. อิทธิพล¹ นอกจากนี้ยังมีสำนวนแปลที่เหมือนกันอยู่ 3 ฉบับ ซึ่งล้วนไม่ระบุชื่อผู้แปล แต่ระบุสำนักพิมพ์ที่ต่างกันไปตามลำดับดังนี้ คือ สำนวนแปลของสำนักพิมพ์ภาษาต่างประเทศ สาธารณรัฐประชาชนจีน สำนวนแปลที่จัดพิมพ์โดยเจริญวิทย์การพิมพ์ และสำนวนแปลที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์แสนสรวง แต่เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าสองสำนวนหลังนี้ เป็นการนำเอาฉบับแปลของสำนักพิมพ์ภาษาต่างประเทศ มาถ่ายแม่พิมพ์ ดังจะเห็นได้จากแบบตัวอักษร การเว้นวรรค และการจัดแบ่งหน้าที่เหมือนกันทุกประการ ดังนั้นการเปรียบเทียบในบทนี้จึงจะศึกษาแต่เพียงความแตกต่างกันของเนื้อความฉบับแปลที่ถอดความจากต้นฉบับ นั่นคือจะไม่พิจารณาสำนวนแปลฉบับของเจริญวิทย์การพิมพ์และสำนักพิมพ์แสนสรวง

4.1 ความแตกต่างของข้อความ

ในการแปลจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่ง ถ้าผู้แปลแต่ละคนมีภูมิหลังและวิธีการแปลที่แตกต่างกันก็ทำให้ผลงานแปลมีรายละเอียดแตกต่างกันออกไป หรือคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับเดิมได้

¹ อ. อิทธิพล ได้กล่าวไว้ในคำนำว่า “หลู่ซู่ฉินกับอา Q ก็เป็นหนังสือเล่มหนึ่งในชุดเกี่ยวกับจีนที่ ต้องการจะบอกเล่าความเป็นจริงแก่ชาวไทยในช่วงกลางปี 1973 (พ.ศ. 2516 ก่อนเหตุการณ์ 14 ตุลาคม) ซึ่ง เจตนาเดิมปรารถนาเพียงเพื่อเล่าเรื่องของวรรณกรรมเอกชิ้นนี้ และบอกประวัติคนเขียนให้ผู้อ่านพอรู้เท่านั้น หนังสือเล่มนี้ จึงหนักไปทางเก็บความมากกว่าแปล จึงได้ใช้คำว่าเขียน ไม่ได้บอกว่าแปล อย่างไรก็ตาม ก็ยัง ได้คงรูปแบบโวหารและเก็บเรื่องราวของต้นฉบับเดิมไว้เกือบครบสมบูรณ์ คงตัดทอนเปลี่ยนแปลงบ้างจำเพาะ ที่เป็นการเล่นสำนวนภาษาจีนเท่านั้น” (อ.อิทธิพล, 1980, ก - ข)

ประวัติจริงของอา Q ฉบับแปลไทยโดยมากจะเป็นการแปลถอดความจากต้นฉบับภาษาจีน มีเพียงสำนวนเดียวที่เป็นการแปลถอดความจากฉบับแปลภาษาอังกฤษ ทำให้ชื่อคนแซ่ ตำแหน่ง สถานที่ แตกต่างไปจากต้นฉบับภาษาจีน ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้พบความแตกต่างในสำนวนแปลแต่ละสำนวน โดยเฉพาะความแตกต่างกันในรายละเอียดของข้อความที่คลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับของผู้ประพันธ์ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

ข้าพเจ้าคิดจะเขียนประวัติจริงให้อา Q เป็นเวลาไม่น้อยกว่าปีสองปีมาแล้ว (118)²

ข้าพเจ้าตั้งใจจะบันทึกประวัติจริงให้อา Q เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปีมาแล้ว (1 ,54)

เป็นเวลานานหลายปีมาแล้วที่ข้าพเจ้าตั้งใจว่าจะเขียนเรื่องจริงของอา คิว (2 ,3)

ข้าพเจ้าตั้งใจจะบันทึกประวัติจริงให้อา Q เป็นเวลาไม่น้อยกว่าปีสองปีมาแล้ว (3 ,97)

² ตัวเลขที่อยู่ท้ายบรรทัดของตัวหนาเอียงซึ่งแปลโดยผู้วิจัย คือเลขหน้าของข้อความในอา คิว เจิ้ง จ้วนฉบับภาษาจีนของหลูชิวิน ส่วนตัวเลขที่อยู่ท้ายบรรทัดของตัวบางเอียงคือเลขบอกฉบับแปลภาษาไทย และเลขบอกหน้าของข้อความในฉบับแปลภาษาไทย เนื่องจากสำนวนแปลที่ 4 และ 5 เป็นการถ่ายแม่พิมพ์ของสำนวนแปลที่ 3 จึงไม่นำมาเปรียบเทียบ ดังนั้นตัวเลขบอกฉบับแปลภาษาไทยจึงมีเพียงเลข 1, 2, 3, 6, 7 ซึ่งหมายถึงสำนวนแปลต่อไปนี้

สำนวนแปลที่ 1 จากประวัติจริงของอา Q เดชะ บัญชาชัย แปล พิมพ์ครั้งที่ 3 ในปี 1973 บริษัทพิมพ์ จำกัด

สำนวนแปลที่ 2 จากเรื่องจริงของอา คิว อภิวดี แปล ปี 1975 เจริญวิทย์การพิมพ์

สำนวนแปลที่ 3 จากประวัติจริงของอา Q ใน ชุมนุมเรื่องสั้นของหลูชิวินสำนักพิมพ์ภาษาต่างประเทศ

(ประเทศจีน) ปี 1976

สำนวนแปลที่ 6 จากประวัติจริงของอา Q อ. อธิพิล แปล ในหลูชิวินกับอา คิว พ.ย. 1980 สำนักพิมพ์

อ. อธิพิล

สำนวนแปลที่ 7 จากประวัติจริงของอา Q มานิต เจริญบรรจงกิจ แปล ธ.ค. 1997 สำนักพิมพ์สุภาพใจ

ข้าพเจ้าตั้งใจจะบันทึกประวัติจริงให้อาQเป็นเวลาน้อยกว่าปีสองปี (7 ,49)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า วลี เป็นเวลาไม่น้อยกว่าปีสองปีมาแล้ว (不止一兩年了 bùzhǐ yīliǎngnián le) จำนวนแปลที่ 1 ได้แปลเป็น ไม่น้อยกว่าสองปีมาแล้ว และในจำนวนแปลที่ 2 แปลเป็น เป็นเวลานานหลายปีมาแล้ว การแปลเวลาที่ต่างกันดังกล่าว ทำให้คลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 2

ด้านหนึ่งอยากทำ อีกด้านหนึ่งก็คิดย้อนกลับไป นี่คงเป็นเพราะว่า ข้าพเจ้ามิใช่บุคคลที่จะ “สร้างอมตะวาจา” เพราะแต่ไหนแต่ไรมา ปากกาที่บันทึกเรื่องที่ไม่เสื่อมสูญ ควรต้องบอกเล่าเรื่องราวของอมตะชน ดังนั้นเรื่องราวของคนจะสืบทอดไปได้โดยผ่านตัวหนังสือ หรือตัวหนังสือจะสืบทอดไปได้โดยผ่านเรื่องราวของคนแท้จริงแล้ว สิ่งใดสืบทอดโดยอาศัยสิ่งใดแน่ เลยก้อยๆ กลายเป็นเรื่องที่ไม่รู้แน่ชัดนัก (118)

ใจหนึ่งอยากทำอีกใจหนึ่งเฝ้าหวนคิด ซึ่งนั่นพอที่แสดงให้เห็นว่าข้าพเจ้าไม่ได้เป็นผู้สร้างอมตวจา เพราะแต่ไหนแต่ไรมา ปากกาที่เป็นอมตะจะต้องบันทึกประวัติของอมตชน คนอาศัยหนังสือบันทึก หนังสืออาศัยคนบันทึก ดังนั้นในที่สุดใครอาศัยใครบันทึกกันแน่ จึงไม่ค่อยจะเข้าใจเอาเสียเลย (1 ,54)

ในขณะที่ข้าพเจ้ากำลังอยากเขียนนั้น ข้าพเจ้ามีความกลัวอยู่บ้างเหมือนกัน ที่กลัวนั้นคือข้าพเจ้าไม่ใช่คนที่เขาดีเขาเด่นได้ทางการประพันธ์เป็นแน่ เพราะการประพันธ์จากปลายปากกาที่ไม่มีวันตายนั้น มักจะต้องเป็นเรื่องที่บันทึกการกระทำของคนที่มีผลงานอันไม่ตายอยู่เสมอ คนเราจะเป็นที่รู้จักได้จนถึงชั้นลูกหลาน ก็เนื่องมาจากการเขียนการประพันธ์ และการเขียนการประพันธ์จะมีอายุให้อ่านกันได้ชั่วลูกหลานก็เพราะคนเขียน จนสุดท้ายเลยไม่รู้ชัดว่าใครทำให้ใครมีชื่อกันแน่ (2 ,3)

ใจหนึ่งอยากทำ อีกใจหนึ่งก็หวนคิด ซึ่งนั่นพอที่จะแสดงให้เห็นว่า ข้าพเจ้าไม่ได้เป็นผู้สร้างอมตวาจา เพราะแต่ไหนแต่ไรมา ปากกาที่เป็นอมตะจะต้องบันทึกประวัติของอมตชน คนอาศัยหนังสือบันทึก หนังสืออาศัยคนบันทึก—ในที่สุดใครอาศัยใครบันทึกกันแน่ จึงไม่ค่อยจะชัดแจ้งนัก (3 ,97)

อีกด้านหนึ่งก็ทบทวนหวนคิดไปด้วย ซึ่งนั่นพอจะทำให้เห็นได้ว่าข้าพเจ้าหาใช้ผู้ที่ “สร้างอมตวาจา” ไม่ ด้วยว่าแต่ไหนแต่ไรมา ผู้กันที่เป็นอมตะ ย่อมจะต้องบันทึกเรื่องราวของอมตชน แล้วหนังสือบันทึกคน หรือว่าคนบันทึกหนังสือ ที่แท้ใครเป็นฝ่ายบันทึกใครกันแน่ เลยค่อยๆ กลายเป็นเรื่องที่ไม่สู้จะชัดเจนขึ้นมา (7 ,49)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า จำนวนแปลที่ 2 มีลักษณะที่แตกต่างไปจากทุกจำนวนอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้เป็นเพราะจำนวนแปลนี้เป็นการแปลแบบตีความและขยายความ ฉะนั้นหากเทียบกับต้นฉบับจะเห็นว่ามี ความแตกต่างกันมาก จนอาจกล่าวได้ว่าแตกต่างจากความเดิมในต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 3

เป็นถ้อยคำของ “พวกหาบเร่แผงลอย”(พวกเร่ขายน้ำ) (118)

ประกอบด้วยถ้อยคำซ้ำคือ ถ้อยคำที่ “พวกเจ๊กหาบเร่” ใช้กัน (1 ,56)

ด้วยภาษาของพ่อค้าหาบเร่และคนแลกร้าขวบอง (2 ,6)

เป็นถ้อยคำที่ “พวกหาบเร่” ใช้กัน (3 ,98)

เป็นถ้อยคำที่ “พวกหาบเร่รถเข็น” ใช้กัน (7 ,51)

ต้นฉบับในภาษาจีนใช้คำว่า 引車賣漿者流 (yīnchē mǎijiāngzheliú) ซึ่งแปลตรงตัวว่า “พวกเร่ขายน้ำ³” เป็นคำที่ชนชั้นปกครองเรียกพวกใช้แรงงาน คำนี้มีที่มาจากแนวคิดที่

³ ในภาษาจีนโบราณคำว่า 漿 (jiāng) โดยทั่วไปหมายถึงเครื่องดื่ม เช่น น้ำ เหล้า (Cíhǎi biānjí wēiyuánhuì.1989 : 1818) ในที่นี้ คำว่า 引車賣漿者流 (yīnchē mǎijiāngzheliú) จึงหมายถึง พวกเร่ขายน้ำ ซึ่งเป็นอาชีพหนึ่งในสังคมจีนทางตอนเหนือ เนื่องจากพื้นที่ทางตอนเหนือของจีนมีความกันดาร บางพื้นที่ไม่มีน้ำสำหรับดื่ม อีกทั้งน้ำที่ขุดได้จากบ่อในแต่ละพื้นที่ยังมีรสชาติที่แตกต่างกันไป เช่น ขม เผื่อน เค็ม เป็นต้น ดังนั้นจึงมีคนที่มีอาชีพเร่ขายน้ำ (คำอธิบายโดย ศาสตราจารย์หยาง เทียนเกอ (陽天戈 Yáng Tiāngē) ภาควิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง)

เขียนแบบโบราณที่หลิน ชู (林紓 Lín Shū 1852 - 1924) เขียนในจดหมายถึง ไซ่ หยวนเหย่ (蔡元培 Cǎi Yuánpéi 1868 - 1940) ความว่า “ถ้าหากว่าจะยกเลิกภาษาเขียนทั้งหมด และใช้ภาษาพูดเป็นภาษาเขียน ก็จะเป็นการลดระดับไปใช้ภาษาพวกหาบเร่แผงลอย (พวกเร่ขายน้ำ) แล้วจะถือว่าภาษาเช่นนั้นถูกหลักเกณฑ์หรือ” (Lǚ Xùn , 1976 :158) ในที่นี้หลู่ซุ่จินเจตนาใช้คำนี้เพื่อเสียดสีและวิพากษ์พวกคักดินาเช่นหลินชู

เนื่องจากในสังคมไทยไม่มีการเร่ขายน้ำเช่นในสังคมจีนที่มีรถเข็นไปตามหมู่บ้านเร่ขายน้ำ ฉะนั้น หากจะแปลเพียง “พวกเร่ขายน้ำ” เท่านั้น ก็จะทำให้ผู้อ่านในสังคมไทยไม่เข้าใจ ในบริบทดังกล่าวข้างต้น จึงแปลเป็น “พวกหาบเร่แผงลอย” และวงเล็บคำเดิมว่า (พวกเร่ขายน้ำ) ไว้ด้วย

ในสำนวนแปลที่ 1 แปลเป็น พวกเจ๊กหาบเร่ คำว่า “เจ๊ก” เป็นคำที่ชาวไทยใช้เรียกคนจีน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 217) แต่ในต้นฉบับภาษาจีนก็ไม่มีคำว่า “คนจีน” หรือ “เจ๊ก” หนึ่ง ในสังคมไทยปัจจุบันคนกลุ่มหนึ่งมักจะเข้าใจว่า คำ “เจ๊ก” มีนัยแฝงในเชิงดูถูก ซึ่งไม่ตรงกับ ความหมายในพจนานุกรม ดังนั้นการแปลในสำนวนแปลที่ 1 นี้ จึงทำให้ความหมาย คลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับ สำนวนแปลที่ 2 แปลเป็น พ่อค้าหาบเร่และคนแลกร้าข้าวพอง คำว่า “คนแลกร้าข้าวพอง” เป็นคำที่แปลเกินออกมา ซึ่งไม่ตรงกับต้นฉบับในภาษาจีน ทำให้เกิดความ คลาดเคลื่อนเช่นกัน ส่วนสำนวนแปลที่ 3 และ 7 ซึ่งแปลเป็น พวกหาบเร่ และ พวกหาบเร่รถเข็น ตามลำดับนั้น นับว่าเป็นการแปลที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจต้นฉบับได้ใกล้เคียงที่สุด

ตัวอย่างที่ 4

เป็นภาษาตาด ๆ ที่พวกนักเขียนนิยายในกลุ่มลัทธิทั้งสามและสำนักคิดทั้งเก้าใช้กัน (118)

เป็นสำนวนของพวกนักเขียนตลาด* (1 ,56)

*สำนวนเดิมว่า คำพูดนักเขียนนวนิยายที่ไม่เข้าศาสนาทั้งสามและวรรณะทั้งเก้า⁴

⁴ เจริญธรรมที่ยกมาในที่นี้ เป็นเจริญธรรมของแต่ละสำนวนแปลที่ปรากฏในฉบับแปลนั้น

ถ้อยคำสำนวนที่พ้องจดจำได้ในสมองของนักเขียนซึ่งไม่เคยมีใครในสถาบันขงจื้อ พุทธ ศาสนา และลัทธิเต๋าเขายอมรับ (2 ,6)

เป็นสำนวนของพวกนักเขียนพื้นบ้านร้านตลาดที่ใช้กันเสมอๆ (3 ,98)

เป็นสำนวนที่พวกนักเขียนตลาดนิยมใช้กัน (7 ,51)

ในที่นี้ต้นฉบับใช้ว่า 三教九流的小說家所謂 (Sānjiào jiǔliú de xiǎoshuōjiā suǒwèi) ซึ่งแปลตรงตัวว่า “เป็นภาษาตาดๆ ที่พวกนักเขียนนิยมในกลุ่มลัทธิทั้งสามและสำนักคิดทั้งเก้าใช้กัน” โดยคำว่า 三教九流 (Sānjiào jiǔliú) ในที่นี้เป็นการแบ่งตามแนวคิดของกลุ่มวิชาการและศาสนา คำ 三教 หมายถึง ศาสนาทั้งสามหรือลัทธิทั้งสาม อันหมายถึง ลัทธิขงจื้อ (儒教 Rújiào) ลัทธิเต๋า (道教 Dàojiào) และศาสนาพุทธ (佛教 Fójiào) ส่วน 九流 หมายถึงสำนักความคิดทั้งเก้า อันได้แก่ 1. สำนักนักรู (ขงจื้อ 儒家 Rújiā) 2. สำนักเต๋า (道家 Dàojiā) 3. สำนักอินหยาง (陰陽家 Yīnyángjiā) 4. สำนักนิติธรรม (法家 Fǎjiā) 5. สำนักหมิง (名家 Míngjiā) เป็นสำนักความคิดสำนักหนึ่งในสมัยก่อนยุควิน (先秦 Xiānqīn) โดยมีหลักคิดที่ใช้หลักตรรกในการแยกแยะปัญหา 6. สำนักหมั่ว (墨家 Mòjiā) เป็นสำนักความคิดที่เสนอให้คนปฏิบัติต่อกันด้วยภราดรภาพ คัดค้านสงคราม เชื่อในเรื่องผีสง เทวดาและฟ้าดิน 7. สำนักจ้งเหิง (縱橫家 Zònghéngjiā) เป็นสำนักความคิดในสมัย ชุนชิวจ้านกั๋ว (春秋戰國 Chūnqiū Zhànguó 770 - 221 ก่อน คศ.) ที่ใช้แนวคิดทาง แนวตั้งและแนวนอน โดยสร้างแนวร่วม จัดเป็นแนวคิดทางยุทธศาสตร์ 8. สำนักจ๋าเจี๋ย (雜家 Zájia) ซึ่งเป็นสำนักความคิดที่หลอมเอาแนวคิดจากหลายๆ สำนักในสมัยก่อนยุควิน เข้าด้วยกัน 9. สำนักหนงเจี๋ย (農家 Nóngjiā) เป็นแนวความคิดที่สะท้อนความคิดของ ชาวนาและกำลังการผลิตของชาวนา เป็นหนึ่งในแนวคิดสมัยก่อนยุควิน อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้ ไม่ได้มีการสืบทอดต่อมาอย่างชัดเจน (Zhōngguó shèhuì kēxuéyuán yǔyán yánjiūsuǒ cídiǎn biānjǐshì, 2001 : 1087)

ในสมัยสังคมนักคิดินาจะดูแคลนพวกนักเขียนนวนิยาย (小說家 Xiǎoshuōjiā) ว่างานเขียนดังกล่าวเป็นเพียงคำซุบซิบนินทาตามตรอกซอกซอย ดังนั้นจึงไม่ควรถือเป็นหลักเป็นฐาน ข้อความในตัวอย่างข้างต้นจึงควรที่จะแปลเป็น “เป็นภาษาตาดๆ ที่พวกนักเขียนนิยมในกลุ่มลัทธิทั้งสามและสำนักคิดทั้งเก้าใช้กัน” และทำเชิงอรรถอธิบายกลุ่มลัทธิทั้งสามและสำนักคิดทั้งเก้าว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง

ในสำนวนแปลที่ 1 แปลเป็น *พวกนักเขียนตลาด* และทำเชิงอรรถอธิบายว่า สำนวนเดิมว่า คำพูดนักเขียนนวนิยายที่ไม่เข้าศาสนาทั้งสามและวรรณะทั้งเก้า การอธิบายดังกล่าวไม่ได้ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจว่าศาสนาทั้งสามหมายถึงอะไรและวรรณะทั้งเก้าคืออะไร นอกจากนี้การแปลสำนักคิดเป็น “วรรณะ” ยังทำให้เกิดความคลาดเคลื่อน วรรณะ หมายถึง ชาติชั้น เช่น ชาติชั้นวรรณะ ในสังคัมฮินดู แบ่งคนออกเป็น 4 วรรณะ(ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 754) อีกทั้งในสำนวนนี้ยังแปลว่า คำพูดนักเขียนนวนิยายที่ไม่เข้าศาสนาทั้งสามและวรรณะทั้งเก้า ซึ่งเป็นการแปลที่ไม่ตรงกับต้นฉบับภาษาจีน ในสำนวนแปลที่ 2 แปลเป็น *ถ้อยคำสำนวนที่พอลจดจำได้ในสมองของนักเขียนซึ่งไม่เคยมีใครในสถาบันขงจื้อ พุทธศาสนาและลัทธิเต๋าเขายอมรับ* เป็นการแปลที่ไม่ตรงกับต้นฉบับในภาษาจีน กล่าวคือ สำนวนที่พอลจดจำได้ในสมองของนักเขียน เป็นวลีที่ไม่ปรากฏในฉบับภาษาจีน ทั้งยังแปล 三教 Sānjiào เป็น สถาบันบ้าง ศาสนาบ้าง และลัทธิบ้าง ทำให้เกิดความสับสน ส่วนในสำนวนแปลที่ 3 และ 7 นั้น แปลเป็น *นักเขียนที่พื้นบ้านร้านตลาด และ พวกนักเขียนตลาด* โดยไม่ได้กล่าวว่าเป็นภาษาตาตๆ ที่กลุ่มลัทธิทั้งสามและสำนักคิดทั้งเก้าใช้กัน ทำให้เนื้อความส่วนนี้ขาดหายไป

ตัวอย่างที่ 5

เพราะว่าเขาและได้เท่าจ้าวเดิมทีนั้นเป็นคนร่วมตระกูล หากจะลำดับรุ่นของตระกูลกันโดยละเอียด เขามีอาวุโสกว่าชีวิตถึงสามรุ่น (119)

เพราะว่าตัวกับท่านจ้าวเดิมที่ร่วมตระกูลเดียวกัน และหากลำดับญาติให้ละเอียดถี่ถ้วน ตัวยังมีศักดิ์สูงกว่าชีวิตตั้ง 3 ชั้น (1, 57)

เนื่องจากเขามีเชื้อสายมาจากแซ่เดียวกับตาเฒ่าเฉา แล้วถ้าจะนับกันให้ถูกต้อง เขาก็มีอาวุโสกว่าพ่อหนุ่มที่ไปสอบไล่มาถึงสามรุ่น (2, 7)

เพราะว่าตัวกับท่านเดิมที่ร่วมตระกูลเดียวกัน และหากลำดับญาติให้ละเอียดถี่ถ้วน ตัวยังมีศักดิ์สูงกว่าชีวิตตั้ง 3 รุ่น. (3, 99)

เพราะแก่กับได้เท่าจ้าวแต่เดิมนั้นเป็นคนตระกูลเดียวกัน หากลำดับญาติกันอย่างถี่ถ้วน จริงจัง แก่ยังมีศักดิ์สูงกว่าชีวิตถึงสามรุ่นทีเดียว (7, 53)

ในที่นี้คำว่า 排起来 (páiqǐlái) เป็นการลำดับรุ่นของตระกูลที่มีแซ่เดียวกัน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมเฉพาะของจีน โดยจะแบ่งคนในแซ่เดียวกันเป็นรุ่น (generation) และนับศักดิ์ตามรุ่น ไม่ได้นับตามอายุ ผู้ที่มีศักดิ์ใหญ่กว่า คือผู้ที่สืบสายใกล้กับตระกูลมากกว่า ฉะนั้นการที่อาQ ลำดับรุ่นแล้ว มีอาวุโสกว่าชีวิตไปถึงสามรุ่น จึงนำแปลว่า “ลำดับรุ่นของตระกูล” ไม่ใช่ “ลำดับญาติ”

สำนวนแปลที่ 1 ได้แปลเป็น ลำดับญาติ สำนวนแปลที่ 2 แปลเป็น จะนับกัน สำนวนแปลที่ 3 และ สำนวนแปลที่ 7 แปลเป็น ลำดับญาติ การแปลดังสำนวนต่างๆที่กล่าวมานั้น อาจนำมาซึ่งความสับสนแก่ผู้อ่านได้ เพราะคำว่า “ลำดับญาติ” จะหมายถึง การลำดับญาติทั้งสองฝ่ายคือ ทั้งฝ่ายบิดาและฝ่ายมารดา แต่คำว่า “ลำดับรุ่นของตระกูลที่มีแซ่เดียวกัน” จะหมายรวมเฉพาะญาติทางฝ่ายบิดาที่สืบตระกูลในแซ่เดียวกันเท่านั้น ดังนั้น การแปลเป็น ลำดับญาติ จึงคลาดเคลื่อนจากข้อความเดิมในต้นฉบับ นอกจากนี้ ในสำนวนแปลที่ 2 ที่แปลเป็น จะนับกัน ก็เป็นการแปลที่ไม่ตรงกับต้นฉบับภาษาจีน และจากสำนวนแปลที่ 2 ที่ว่า “เขาก็มีอาวุโสกว่าพ่อหนุ่มที่ไปสอบไล่ได้มาถึงสามรุ่น” เป็นการใช้คำขยายที่ไม่ชัดเจน ทำให้เกิดความกำกวมว่า อาวุโสกว่าสามรุ่น หรือ สอบไล่ได้มาถึงสามรุ่น ที่จริงแล้วผู้แปลสำนวนที่สองคงตั้งใจจะอธิบายคำว่า “ชีวิต” ไปด้วย แต่ในการแปลโดยทั่วไปแล้ว เมื่อมีคำศัพท์เฉพาะซึ่งแปลโดยการทับศัพท์ ก็ควรที่จะทำเชิงอรรถอธิบายให้ผู้อ่านเข้าใจด้วย ในที่นี้ไม่มีสำนวนแปลฉบับใดอธิบาย “秀才 xiùcái) เป็นเชิงอรรถไว้

ตัวอย่างที่ 6

คนที่(รู้เรื่อง)นี้ต่างพูดกันว่าอาQ เพี้ยนเกินไป หาเรื่องให้ถูกตีเอง (119)

ผู้ที่ทราบเรื่องก็พากันว่า อาQ เซ่อซ่าจนเกินไป แก่แก่งตืนไปหาเลี้ยง (1 ,58)

ใครที่ได้ยินเรื่องนี้พากันว่าอาQ โง่บัดซบที่สุด ยี่วนจนโดนตบอย่างนั้น (2 ,9)

ผู้ที่ทราบเรื่องก็พากันว่า อาQ อาจเอื้อมไป แก่งตืนไปหาเลี้ยง (3 ,100)

ผู้ที่ทราบเรื่องต่างพูดกันว่า อาQ ช่างไม่รู้จักฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ เสือกแก่งตืนไปหาเลี้ยงเอง

(7 ,53)

ในที่นี้คำว่า 荒唐 (huāngtáng) แปลว่า มีความคิดหรือพฤติกรรมผิดปกติจนทำให้คนรู้สึกแปลก พุดจาเลอะเทอะ เพื่อเจ้อ เหลวไหล ฉะนั้นในจำนวนแปลทั้งสี่จำนวนที่แปลว่า เช่ช่าจนเกินไป ใกล้เคียงที่สุด อาจเอื้อมไป ช่างไม่รู้จักฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ จึงเป็นการแปลที่คลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ

คำว่า 自己去招打 (zìjǐ qù zhāodǎ) หมายความว่า หาเรื่องให้ถูกตีเอง ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับแกว่งตีนหาเสี้ยน แต่จากน้ำเสียงในภาษาจีนมีลักษณะที่อ่อนกว่าคำว่า “แกว่งตีนหาเสี้ยน”

ตัวอย่างที่ 7

ข้าพเจ้าเคยคิดอย่างละเอียดว่า อาQuei นั้น หมายถึงอาGui (桂 ที่แปลว่า ต้น sweet scented osmanthus ซึ่งเป็นต้นไม้ชนิดหนึ่งมีดอกสีเหลืองหอม) หรือว่า หมายถึงอา Gui (貴 ที่แปลว่า ของสูงมีค่าหรืออันทรงเกียรติ) กันแน่ (120)

ข้าพเจ้าจึงคิดถึงปัญหาด้วยความระมัดระวัง จากชื่ออาคิ้ว คำว่าคิ้วจะหมายถึง อักษรที่แปลว่า ต้นกระถิน ได้หรือไม่ หรือคำว่าคิ้วที่หมายถึงความมีคุณธรรม (1 ,10)

ข้าพเจ้าตรึกตรองดูว่า อา Quei นั้นหมายถึงคำก๊วย ที่แปลว่า อบเชย ก๊วย ที่แปลว่า ของสูงมีค่า (2 ,59)

ข้าพเจ้าเคยตรึกตรองดูว่า อาQuei นั้นหมายถึงคำว่า “ก๊วย” ที่แปลว่า อบเชย หรือก๊วยที่แปลว่า มีค่า? (3 ,100)

ข้าพเจ้าเคยครวญใคร่ไตร่ตรองโดยละเอียดลออว่า อา Quei นั้นหมายถึงคำว่า “ก๊วย” ที่เป็น พันธุ์ไม้ชนิดหนึ่ง หรือ “ก๊วย” ที่แปลว่า สูงค่า กันแน่? (7 ,54)

จากข้อความข้างต้น คำว่าก๊วย (桂 gui) หมายถึง osmanthus Fragranc เป็นไม้กลิ่นหอม มีดอกสีเหลืองและมีราคาสูง (Cíhǎi biānjí wěiyuánhuì, 1989 : 1401) และยังหมายถึงต้นไม้ที่อยู่บนดวงจันทร์ในตำนานพื้นบ้านของจีนได้ด้วย ในจำนวนแปลที่ 1 ได้แปลเป็น ต้นกระถิน ซึ่งกระถินนั้นเป็นไม้พุ่มหรือไม้ต้นไม่มีหนามชนิด Leucaena leucocephala (Lamk.) de Wit ในวงศ์ Leguminosae ช่อดอกกลม สีน้ำตาล ฝักแบน ใบอ่อนใช้เป็นอาหาร

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 31) ในสำนวนแปลที่ 2 และ 3 แปลเป็น *ต้นอบเชย* ซึ่งอบเชยนั้น เป็นชื่อไม้หลายชนิดในสกุล *Cinnamomum* วงศ์ *Lauraceae* ใช้ทำยาและปรุงน้ำหอม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 31) นอกจากนี้ในสำนวนแปลที่ 2 ยังได้แปลคำว่า *ก๊วย* (貴 *gui*) เป็น มีคุณธรรม ซึ่งในที่นี้น่าจะแปลว่า มีค่า หรือมีเกียรติ

สำนวนแปลที่ 2 และสำนวนแปลที่ 3 แปลคำว่า "ด้วยความละเอียด" ตกไปทำให้ความ ในประโยค "ข้าพเจ้าเคยตรึกตรองดู" ไม่สมบูรณ์ตามต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 8

"แต่ก่อนนี้ พวกข้ารวยกว่าเอ็งเยอะเลย เอ็งถือว่าเอ็งวิเศษมาแต่ไหน..." (121)

"ปรานของพวกกูใหญ่โตกว่ามึงตั้งเยอะละ? มึงเป็นอะไรวะ?" (1,62)

"เราเคยอยู่ดีกินดีกว่าเจ้ามาแล้ว เจ้าอย่าคิดว่าเจ้าวิเศษมาจากไหนเลยวะ" (2,14)

"พวกกูเมื่อก่อน – ใหญ่โตกว่ามึงเยอะละ! มึงเป็นอะไรวะ?" (3,103)

"พวกกูเมื่อก่อนนี้ ใหญ่โตไต่อกว่ามึงตั้งเยอะ มึงมันสักเท่าไรเชียว!" (7,57)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นว่าสำนวนแปลที่ 2 มีความที่ต่างไปจากสำนวนแปลอื่นๆ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะเป็นการแปลมาจากสำนวนแปลภาษาอังกฤษ แม้จะเป็นการแปลที่ คลาดเคลื่อนจากภาษาจีนแต่ก็ให้ความหมายที่ชัดเจนได้

ในประโยคท้าย "เอ็งถือว่าเอ็งวิเศษมาแต่ไหน" นั้นมาจากภาษาจีนว่า 你算什麼東西! (*Ni suàn shénme dōngxi?*) ซึ่งหากแปลตรงตามตัวอักษร จะแปลว่า "เอ็งถือว่าเอ็ง เป็นสิ่งของอะไร" หากแปลเช่นนี้จะไม่สามารถสื่อให้เข้าใจในนัยของประโยคนี้ตามต้นฉบับ ภาษาจีน เนื่องจากในภาษาจีนการเปรียบเทียบคนเป็นสิ่งของ มีนัยที่ไม่ให้เกียรติ ดังนั้นจึงควร ปรับเป็นภาษาไทยว่า "เอ็งถือว่าเอ็งวิเศษมาแต่ไหน" ในสำนวนแปลที่ 1 และสำนวนแปลที่ 3 ได้

แปลว่า “มึงเป็นอะไรวะ” จึงมีลักษณะที่กำกวม ทั้งยังไม่สามารถสื่อเนื้อหา ความคิด และ อารมณ์ของคำว่า 東西 ได้

ตัวอย่างที่ 9

อา Q เป็นคนนับถือตัวเองเป็นอย่างยิ่ง ชาวบ้านในเว่ยจวงทุกคนจึงไม่มีใครอยู่ในสายตาของเขา แม้กระทั่งกับ “นักศึกษา*” ทั้งสอง เขาก็ยังแสดงที่ท่าว่าไม่ควรค่าแก่การที่จะยืมให้ (121)

*คนที่เรียนหนังสือ เพื่อที่จะสอบเข้ารับราชการ ตามระบบการสอบในสมัยโบราณของจีน

อา Q เป็นคนยกตนอย่างแรง แก่ถูกทุกคนในเว่ยจวง ถึงกับ “เด็กนักเรียน” สองคนก็ถือว่าไม่น่าแม้แต่จะยืมด้วย (1, 64)

ก็อาจคิดว่าอีกนั่นแหละที่มีความคิดเห็นของตนเองอยู่เหนือกว่าคนอื่นมาก เขาออกจะถูกชาวตำบลเหว่จวงด้วยซ้ำ (2, 16)

อา Q เป็นคนนับถือตัวเองมาก แก่ถูกทุกๆ คนในเว่ยจวง ถึงสอง “นักศึกษานุ่ม” แก่ก็ถือว่า ไม่มีเกียรติพอแม้แต่จะยืมด้วย. (3, 103)

อา Q ยังเป็นคนที่ยกย่องตนเองเป็นอย่างสูง บรรดาชาวเว่ยจวงทั้งหลายแหล่ ล้วนมิได้อยู่ในสายตาของแกทั้งสิ้น แม้กระทั่งสอง “นักศึกษานุ่ม” แก่ก็ยังคิดว่าไม่คุ้มพอที่จะยืมให้เสียด้วยซ้ำ (7, 59)

คำว่า “เคารพในตัวเอง” ข้างต้น นั้นภาษาจีนคือ 自尊 (zì zūn) ในสำนวนแปลที่ 1 แปลเป็น “ยกตน” สำนวนแปลที่ 2 แปลเป็น “มีความเห็นของตนเองอยู่เหนือกว่าคนอื่นมาก” และในสำนวนแปลที่ 7 แปลว่า “ยกย่องตนเองเป็นอย่างสูง” จึงเป็นการแปลที่คลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีน

นอกจากนี้ คำว่า “นักศึกษา” ภาษาจีนคือ 文童 (wéntóng) หมายถึง คนที่เรียนหนังสือเพื่อที่จะสอบเข้ารับราชการ ซึ่งเป็นระบบการสอบในสมัยโบราณของจีน ในสำนวนแปลที่ 1 แปลเป็น “เด็กนักเรียน” ซึ่งหมายถึง ผู้ที่อายุยังน้อยซึ่งศึกษาเล่าเรียน (ราชบัณฑิตยสถาน

,2525 : 432) จำนวนแปลที่ 3 และ 7 แปลเป็น “นักศึกษาหนุ่ม” ซึ่งแม้จะสื่อความหมายไม่ผิดจากต้นฉบับภาษาจีน แต่ก็ไม่ตรงทีเดียวนัก

ตัวอย่างที่ 10

ที่จริงก็เกือบจะได้เป็น “บุคคลที่สมบูรณ์แบบ” คนหนึ่งแล้ว (122)

ที่จริงควรจะเป็น “คนโดยสมบูรณ์” ได้คนหนึ่งแล้ว (1 ,65)

ซึ่งก็จวนเจียนที่เขาจะเป็นยอดคนอยู่แล้ว (2 ,17)

ที่จริงก็แทบจะเป็น “คนโดยสมบูรณ์” อยู่แล้ว (3 ,104)

ที่แท้แทบจะเป็น “คนสมบูรณ์แบบ” ผู้หนึ่งทีเดียว (7 ,59)

ในที่นี้ คำว่า 完人 (wánrén) หมายถึง บุคคลที่สมบูรณ์พร้อมทั้ง คุณธรรม ความดี และบุคลิกลักษณะ ฉะนั้น ในจำนวนแปลที่ 1 ซึ่งแปลเป็น “คนโดยสมบูรณ์” และในจำนวนแปลที่ 2 แปลว่า “เป็นยอดคน” จึงมิได้สื่อความหมายสมบูรณ์ครบถ้วน

ตัวอย่างที่ 11

ใครจะไปรู้ว่า หลังจากทีอาQ ใช้วิถีถึงตาจ้องมองแล้ว พวกที่ไม่มีอะไรจะทำใน เวย์จวงก็ยิ่งชอบแหย้อาQมากยิ่งขึ้น (122)

แต่เจ้ากรรม หลังจากอาQ ใช้วิถีถึงตามองแล้ว พวกเสเพล (คำว่า “คนเสเพล” ในที่นี้ หมายถึงชาวบ้านที่ไม่มีงานทำ หรือว่างงาน) ในเวย์จวงก็ยิ่งชอบยั่วแหย่ยิ่งขึ้น (1 ,66)

หลังจากทีอาควหันมาใช้วิธีหน้านิ้วควมวดตาเขียว พวกหลังยาวของเวย์จวงก็ยิ่งชอบ ออกชอบใจที่หาเรื่องตลกล้อเลียนให้อาควโมโหมากขึ้น (2 ,19)

แต่หานี้ก็ไม่ว่า หลังจากอาQใช้ลัทธิลึกลับตามองแล้ว พวกเขาเพลในเว่ยจวงก็ยิ่งชอบยั่ว
เข้าแกขึ้นอีก. (3 ,105)

แต่หารู้ไม่ว่า หลังจากอาQใช้ลัทธิจ้องซิงแล้ว พวกเขาเพลในเว่ยจวงก็ยิ่งชอบหยอกเข้า
กระเช้าแกมากขึ้น (7 ,61)

จากคำแปลข้างต้น คำว่า "คนเสเพล" ในภาษาไทย หมายถึง คนที่ชอบประพฤติ
เหลวไหล ไม่เอางานเอาการ ชอบประพฤติในทางเสื่อมเสีย เลว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 :
851) คำว่า 閑人 (xiánrén) ในความหมายของผู้แต่งแผ่นยี่สิบสี่ไว้คือคนที่ไม่รู้จักทำงาน
ทำการ คนที่ไม่มีอะไรจะทำ ชอบยุ่งเรื่องคนอื่น การแปลว่า "คนเสเพล" จึงเป็นการแปลที่
คลาดเคลื่อน แต่ในฉบับแปลที่ 1 มีการวงเล็บให้ความหมายที่ถูกต้องไว้ ขณะที่ความหมายของ
คำว่า เสเพล ไม่ได้หมายความว่าตามวงเล็บที่กำหนดไว้

นอกจากนี้ ในงานแปลวรรณกรรมยุทธจักร มักใช้คำว่า "เสเพล" แปลคำว่า 浪子
(lángzi) แต่ก็ยังเป็นการถอดความที่ไม่ค่อยลงตัวนัก

คำว่า ถลึงตา 恐目 (kǒngmù) แปลว่า ชิงตา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 366) คำว่า
"ชิงตา" หมายถึง จ้องดูอย่างเขม็งด้วยความโกรธ หรือด้วยประสงค์จะห้าม (ราชบัณฑิตยสถาน,
2525 : 148) ในสำนวนแปลที่ 1 แปลเป็น "ถมึงตา" เป็นคำที่ผิด ที่ถูกต้องคือคำว่า "ถลึงตา"
สำนวนแปลที่ 2 แปลว่า "หน้านี้วคิ้วขมวดตาเขียว" ซึ่งไม่ตรงกับต้นฉบับภาษาจีน เพราะคำว่า
"ถลึงตา" ไม่ได้หมายถึง อาการหน้านี้วคิ้วขมวดตาเขียว ส่วนในสำนวนแปลที่ 3 และ 7 แปลเป็น
"ถลึงตามอง" และ"จ้องซิง" ตามลำดับ เป็นการแปลที่ไม่คลาดเคลื่อนกับต้นฉบับภาษาจีน
นอกจากนี้คำว่า ลัทธิ 主義 (zhǔyì) ในที่นี้ผู้ประพันธ์มีความประสงค์เพียงให้คล้องกับคำว่า
"ลัทธิก่อการร้าย" 恐怖主義 (kǒngbù zhǔyì) เท่านั้น จึงไม่น่าจะแปลเป็น "ลัทธิ" เพราะคำ
ว่า "ลัทธิถลึงตามอง" ไม่สามารถสื่อความให้อ่านเข้าใจได้ จึงควรแปลเป็น "วิธี" การที่สำนวน
แปลที่ 1 ที่ 3 และ 7 แปลเป็น ลัทธิ จึงไม่สามารถสื่อความให้อ่านเข้าใจได้

ตัวอย่างที่ 12

เป็นตอนคำของงานสมโภชอัญเชิญเจ้าออกจากศาลเจ้าเพื่อขจัดปัดเป่าสิ่งไม่
เป็นมงคลทั่วเมืองเว่ยจวง (124)

วันนั้นเป็นตอนค่ำของวันงานไหว้เจ้าในเว่ยจวง. (3 ,107)

วันนั้นเป็นตอนเย็นของวันงานไหว้เจ้าในเว่ยจวง (1 ,70)

เมื่อเทศกาลไหว้เจ้าในเว่ยจวง (2 ,24)

ในคืนที่หมู่บ้านเว่ยจวงมีงานไหว้เจ้า (7 ,65)

ในตัวอย่างข้างต้น คำว่า 賽神(sàishén) หมายถึง เทศกาลอัญเชิญเจ้าออกจากศาลเจ้ามาขจัดปัดเป่าสิ่งที่ไม่เป็นมงคลทั่วเมือง เป็นคติความเชื่อสมัยเก่า โดยจะมีการกำหนดวันแล้วอัญเชิญเจ้าออกจากศาลเจ้ามาแห่แห่นเดินไปตามถนน พอตกคำก็จะมีการบันเทิง (คล้ายลักษณะงานวัดของไทย) ควบคู่ไปด้วย

วลี งานสมโภชอัญเชิญเจ้าออกจากศาลเจ้าเพื่อขจัดปัดเป่าสิ่งที่ไม่เป็นมงคลทั่วเมือง 賽神(sàishén) ข้างต้น จำนวนแปลฉบับที่ 1 และ 3 แปลเป็น “งานไหว้เจ้าในเว่ยจวง” จำนวนแปลที่ 2 แปลเป็น “เทศกาลไหว้เจ้า” และจำนวนแปลที่ 7 แปลเป็น “งานไหว้เจ้า” ซึ่งคำว่า “งานไหว้เจ้า” นี้สื่อไม่ครบความ เพราะไม่ได้บอกว่าเป็นงานเนื่องในวาระโอกาสใด หากแปลเช่นนี้ก็ควรที่จะทำเชิงอรรถ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะงานไหว้เจ้าเช่นนี้ในสังคมจีนด้วย

ตัวอย่างที่ 13

อาQก็ถอดเสื้อเจียเอ๋อที่เก่าคร่ำคร่าออกบ้าง (126)

อาQถอดเสื้อกั๊กะรุงกะริงออกบ้าง (1 ,75)

อาQถอดเสื้อซึ่งต่อด้วยเศษผ้าขี้ริ้วออกจากตัวแล้วกลับเอาข้างในออกข้างนอก (2 ,30)

อาQถอดเสื้อเจียเอ๋ออันปุปะออกบ้าง (3 ,110)

อาQถอดเสื้อกั๊กที่ปุปะออกมาบ้าง (7 ,69)

ในที่นี้ คำว่าเสื้อเจียเอ๋อ (夾襖 jiá'ǎo) หมายถึง เสื้อบุวมที่ใส่ไว้ชั้นใน (Zhōngguó shèhuì kēxuéyuàn yǔyán yánjiūsù cídǎn biānjīshì, 2001 : 607) จำนวนที่ 1 และ 7 แปลเป็นเสื้อกั๊ก จึงเกิดความคลาดเคลื่อน คำว่า เสื้อกั๊ก หมายถึง เสื้อชนิดหนึ่งไม่มีแขน ผ่าอกตลอด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 78) จำนวนแปลที่ 3 แปลทับศัพท์เป็น เสื้อเจียเอ๋อ จำนวนที่ 2 แปลเป็น ถอดเสื้อซึ่งต่อด้วยเศษผ้าที่รีวออกจากตัวแล้วกลับเอาข้างในออกข้างนอก ซึ่งไม่ตรงกับต้นฉบับภาษาจีน ในต้นฉบับไม่ได้มีข้อความใดที่บอกว่า กลับเอาข้างในออกข้างนอก หรือต่อด้วยเศษผ้าที่รีว มีแต่คำว่า 破 pò ซึ่งจะแปลความได้ตามที่จำนวนอื่นๆ แปลไว้

ตัวอย่างที่ 14

รอยแผลเป็นจากซีกลากบนตัวเขาแดงถืออกไปหมด เขาถอดเสื้อเหวี่ยงลงบนพื้น ถ่มน้ำลายแล้วพูดว่า (126)

แผลเป็นรอยซีกลากของแก ก็แดงพริบขึ้นมา เหวี่ยงเสื้อลงบนพื้น ถ่มน้ำลาย พลางว่า (1,76)

แผลเป็นบนหนังหัวของอาคิวดแดงถืออก เขาขว้างเสื้อลงบนพื้น ถ่มน้ำลายแล้วว่า (2,31)

แผลเป็นจากซีกลากของแกแดงพริบขึ้นมา แกเหวี่ยงเสื้อลงบนพื้น ถ่มน้ำลาย แล้วว่า (3,111)

แผลเป็นอันเกิดจากซีกลากบนหนังหัวของแกแดงกำขึ้นมา แกปาเสื้อกั๊กลงกับพื้น ถ่มน้ำลายดังถุย ร้องว่า (7,70)

คำว่าแดงถืออก ในตัวอย่างข้างต้น ภาษาจีนว่า 通紅(tōnghóng) ซึ่งมีความหมายว่า แดงกำ หรือแดงปลั่ง จำนวนแปลที่ 1 และ 3 แปลว่า แดงพริบ จำนวนแปลที่ 2 แปลว่า แดงถืออก และจำนวนแปลที่ 7 แปลว่า แดงกำ คำว่า “แดงพริบ” เช่นในจำนวนแปลที่ 1 และ 3 ไม่น่าจะนำมาใช้กับซีกลาก คำนี้มักใช้เกี่ยวกับลักษณะที่สะพรั่งพร้อมเพรียงของสิ่งซึ่งกินพื้นที่กว้าง เป็นแถวเป็นแนว เช่น ดอกไม้บานแดงพริบไปทั้งสวน ส่วนคำว่าแดงกำมีความหมายว่า แดงดําไป แดงไปทั่ว ก็สามารถนำมาใช้ได้ในที่นี้

ตัวอย่างที่ 15

“ผู้ดีใช้ปากไม่ใช่มือ”! อาQเอียงคอพูด (126)

“ผู้ดีเขาใช้ปาก ไม่ใช่มือ!” อาQว่าพลงเอี้ยวหัว (1 ,77)

“ผู้ดีเขาใช้ลิ้นไว้ย ไม่มีใครเขาใช้มือหรอก” อาคิวประท้วง หัวเอียงไปข้างหนึ่ง (2 ,33)

“ผู้ดีเขาใช้ปากไม่ใช่มือ!” อาQว่าพลงเอี้ยวศีรษะ (3 ,111)

“ผู้ดีเขาใช้ปาก ไม่ใช่มือหรอก!” อาQเอี้ยวคอพูด (7 ,70)

คำว่า“ผู้ดีใช้ปากไม่ใช่มือ” ข้างต้น มาจากภาษาจีนว่า 君子動口不動手 (jūnzi dòngkǒu bù dòngshǒu) ซึ่งมีความหมายว่า ผู้ดีจะพูดกันอย่างสุภาพ ไม่ลงไม้ลงมือ หรือไม่ใช่กำลัง ฉบับแปลที่ 2 แปล “ปาก” เป็น “ลิ้น” จึงเกิดความคลาดเคลื่อนในการแปล นอกจากนี้ คำว่า เอียงคอพูด 歪著頭說 (wāizhe tóu shuō) จำนวนที่ 1 แปลเป็น เอี้ยวหัว จำนวนที่ 2 แปลเป็น หัวเอียงไปข้างหนึ่ง จำนวนแปลที่ 3 แปลเป็น เอี้ยวศีรษะ จำนวนแปลที่ 7 แปลเป็น เอี้ยวคอ คำว่า “เอี้ยว” หมายถึง บิดไป หันไป เบี่ยง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 964) ส่วนคำว่า “เอียง” หมายถึง อากาศของสิ่งเ็นไปข้างหนึ่ง เช่น คอเอียง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 963) ในจำนวนแปลที่ 1 , 3 และ 7 จึงคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับภาษาจีน ส่วนจำนวนแปลที่ 2 ก็คลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ กล่าวคือ ในต้นฉบับภาษาจีนกล่าวว่า อาQเอียงคอพูด แต่ในจำนวนที่ 2 แปลเป็น อาคิวประท้วง หัวเอียงไปข้างหนึ่ง ซึ่งในต้นฉบับไม่ได้กล่าวเลยว่า อาคิวประท้วง และทั้งไม่ได้บอกว่า หัวเอียงไปข้างหนึ่งด้วย คำ 歪著頭說 (wāizhe tóu shuō) แปลตรงตัวว่า เอียงศีรษะพูด แต่ในภาษาไทยจะใช้ว่า เอียงคอพูด ไม่ใช่ว่า เอียงศีรษะพูด

ตัวอย่างที่ 16

ฮ่องเต้ได้งดการสอบคัดเลือกแล้ว (127)

ในหลวงท่านงดการสอบคัดเลือก (1 ,78)

พระเจ้าแผ่นดินทรงยกเลิกการสอบไล่ของทางการแล้ว (2 ,33)

ในหลวงท่านงดสอบคัดเลือก (3 ,112)

ฮ่องเต้ยกเลิกระบบสอบคัดเลือก (7 ,71)

ในที่นี้ คำว่า 皇帝 (huángdi) น่าจะแปลว่า ฮ่องเต้ หรือพระเจ้าแผ่นดิน การแปลว่า “ในหลวง” ดูไม่เป็นภาษาเขียนเท่าที่ควร เพราะคำว่า ในหลวง (เป็นภาษาปาก) เป็นสรรพนามบุรุษที่สาม หมายถึง พระมหากษัตริย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 457) ในที่นี้มีอยู่สองสำนวนแปลคือสำนวนแปลที่ 1 และ 3 ที่ใช้ว่า ในหลวง

ตัวอย่างที่ 17

มีคนกล่าวว่า ผู้ชนะบางคนอยากให้ศัตรูเป็นดั่งพยนต์ดั่งเหยี่ยว เขาจึงจะรู้สึกถึงความปีติยามได้ชัยชนะ ถ้าหากศัตรูเป็นดั่งแพะ หรือลูกไก่ เขากลับรู้สึกว่ายชนะนั้นช่างไร้รสชาติ (129)

มีผู้กล่าวว่า ผู้พิชิตบางคนอยากให้ศัตรูเป็นเหมือนเสือเหมือนเหยี่ยว เขาจึงยินดีในชัยชนะ ถ้าเป็นเหมือนแพะหรือลูกไก่เขากลับจะรู้สึกหงอยเหงามในชัยชนะ (1 ,83)

เข่ากกันว่าผู้มีชัยบางคนไม่ชื่นชมกับชัยชนะที่ตัวได้มา นอกจากว่าจะได้คู่ต่อสู้ที่ดูร้ายไม่น้อยกว่าเสือหรืออินทรี ถ้าหากว่าคู่อริของตนซึ่ฉลาดเหมือนลูกแกะหรือลูกไก่ ผู้มีชัยก็จะรู้สึกว่ายชนะที่ได้มานั้นว่างเปล่า (2 ,40)

มีคนกล่าวว่า ผู้พิชิตบางคนอยากให้ศัตรูเป็นเหมือนเสือเหมือนเหยี่ยว เขาจึงรู้สึกยินดีในชัยชนะ ; ถ้าเป็นเหมือนแพะแกะหรือลูกไก่ เขากลับจะรู้สึกไม่มีรสชาติอะไร (3 ,115)

กล่าวกันว่า ผู้พิชิตบางคน อยากให้ศัตรูเป็นดั่งเสือดั่งเหยี่ยว นั้นแหละเขาจึงจะรู้สึกภูมิใจเมื่อได้รับชนะ ถ้าหากคู่อริเป็นเช่นแพะแกะเช่นลูกไก่ เขากลับจะรู้สึกว่าเป็นชัยชนะที่ไร้รสชาติ (7 ,75)

ในข้อความข้างต้น คำว่า 鷹 (yīng) ควรแปลว่า เหยี่ยว จำนวนแปลที่ 1, 3 และ 7 แปลว่า เหยี่ยว ส่วนจำนวนแปลที่ 2 แปลว่า อินทรีฯ จึงคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีน คำว่า แพะ หรือลูกไก่อ 羊, 小雞 (yáng , xiǎojī) จำนวนแปลที่ 1 แปลเป็น แพะ หรือลูกไก่อ ซึ่งเป็น การแปลที่ตรงกับต้นฉบับ จำนวนแปลที่ 2 แปลเป็น ลูกแกะหรือลูกไก่อ ซึ่งคลาดเคลื่อนจาก ต้นฉบับ โดยแปลคำว่า “แพะ” เป็น “ลูกแกะ” คำว่า “แกะ” ภาษาจีนตรงกับคำว่า 綿羊 (miányáng) จำนวนแปลที่ 3 และ 7 แปลเป็น แพะแกะหรือลูกไก่อ เป็นการแปลที่คลาดเคลื่อน จากต้นฉบับเช่นกัน เพราะแปลเกินความ เนื่องจากในต้นฉบับไม่ได้กล่าวถึง “แกะ”

นอกจากนี้ คำว่า “ช่างไร้รสชาติ” 無聊 (wúliáo) ยังมีความหมายว่า เบื่อ เซ็ง (ใน กรณีของคำพูด การกระทำ) หมายความว่า ไร้ความหมายอะไร (Zhōngguó shèhuì kēxuéyuàn yǐyán yánjiǔsuǒ cídiǎn biānjǐshì, 2001 : 1329) จำนวนแปลที่ 1 แปลเป็น หงอยเหงา จำนวน แปลที่ 2 แปลเป็น ว่างเปล่า จำนวนแปลที่ 3 แปลเป็น ไร้รสชาติอะไร และจำนวนแปลที่ 7 แปลเป็น ไร้รสชาติ อย่างไรก็ตาม ผู้แปลควรดูบริบทของคำ ในที่นี้เนื้อหากล่าวถึง ชัยชนะ การใช้ คำว่า “ไร้รสชาติ” ในบริบทที่เป็นชัยชนะ จึงน่าจะเหมาะสมกว่า คำว่า หงอยเหงา หรือ ว่างเปล่า

ตัวอย่างที่ 18

“อาQ ไร้สิ้นลูกขาดหลาน” (129)

“สิ้นลูกขาดหลานอาQ” (1 ,85)

“อาคิว ขอให้แกตายโดยไม่มีลูกชาย” (2 ,41)

“ไร้สิ้นญาติขาดวงศ์ อาQ” (3 ,116)

“ไอ้คนสิ้นทายาทขาดลูกหลาน!” (7 ,77)

ข้อความข้างต้นเป็นคำที่แม่ซีแข่งด่าอาQ จำนวนแปลที่ 1 นำเอาคำว่า “สิ้นลูกขาด หลาน” และ“อาQ” มาวางติดกัน โดยไม่มีคำเชื่อมใดๆ ทำให้ความหมายกำกวม และสื่อความ คลาดเคลื่อนไป ส่วนจำนวนแปลอื่นๆ เป็นการแปลที่สื่อความได้ว่าเป็นคำแข่งด่าตามต้นฉบับ ภาษาจีน

ตัวอย่างที่ 19

หญิงกับชายพูดคุยกันสองต่อสองจะต้องมีอะไรกันแน่ๆ (130)

หญิงกับชายคุยกันอยู่สองต่อสองก็ต้องได้เรื่องแน่ (1 ,87)

เมื่อชายกับหญิงเดินไปด้วยกัน คนทั้งสองจะต้องนัดพบกัน (2 ,44)

หญิงกับชายคุยกันอยู่สองต่อสองก็ต้องมีเรื่องลับลมคมในแน่ (3 ,117)

หญิงกับชายพูดคุยกันสองต่อสอง แน่แน่นอนว่าต้องมีเรื่องไม่ชอบมาพากล (7 ,78)

จากข้อความข้างต้น จะเห็นว่า ฉบับแปลจำนวนแปลที่ 2 แปลคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ ภาษาจีน เพราะแปล พูดคุยกันสองต่อสอง เป็น เดินไปด้วยกัน และแปล จะต้องมีอะไรกันแน่ๆ เป็น คนทั้งสองจะต้องนัดพบกัน ขณะที่สำนวนแปลที่ 1 แปลเป็น ต้องได้เรื่องแน่ ซึ่งเป็นการใช้ ภาษาที่ไม่กระจ่าง และไม่ตรงกับต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 20

“อา Q ไ้แม่มีงแน่ะ แม้กระทั่งคนใช้ในบ้านตระกูลจ้าวเอ็งก็ยังมีมาแตะโลม ชักจะแข็งข้อใหญ่ซะแล้ว ทำเอาข้าไม่ได้หลับไม่ได้นอนทั้งคืน ไ้แม่มีง !” (113)

“อา Q อ้ายห่า ! ชั้นแต่คนใช้ในบ้านท่านจ้าวมีงก็จะเข้าเสียให้หมด ชักขัดขึ้นเสียใหญ่ แล้วทำเอามืดค่ำไม่ได้นอน อ้ายห่า ! ...” (1 ,94)

“อยากจะด่าแก่นักอาคิว” ปลัดพูด “แม้แต่กับคนใช้ของบ้านแซ่เฉาแกยังอดไม่ได้ แกมันก่อเรื่องแท้ๆ แกทำให้ฉันไม่เป็นอันหลับอันนอน อยากด่าจริงๆ ไ้...” (2 ,52)

“อา Q ไ้ห่า! ชั้นแต่คนใช้ในบ้านท่านจ้าว มีงก็จ้วงจาบหยาบเข้า ดูขัดแข็งเสียใหญ่แล้ว เล่นเอากุมืดค่ำไม่ได้หลับไม่ได้นอน ไ้ห่า!...” (3 ,121)

เลยว่ากำเริบเสิบสาน ทำให้ถูกต้องอดตาหลับขับตานอน “อา Q ไอ้แม่่ง...! แม่แต่คนใช้
ในบ้านได้ทำว้าวจ้าว มึงก็ยั้งบังอาจลวนลามเซียวหรือ เห็นชัดๆ ไอ้แม่่งเอ๊ย..” (7 ,83)

คำท่าภาษาจีนในตัวอย่างข้างต้น คือ แม่มึงเนาะ! 你的媽媽的! (Nǐ de māma de !) จำนวนแปลที่ 1 , 2 และ 3 แปลว่า อ้ายห่า ไอ้... ไอ้ห่า ตามลำดับนั้น เป็นการแปลที่คลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีน

นอกจากนั้น คำว่า 調戲 (tiáoxì) หมายถึง ทะแกลม จำนวนแปลที่ 3 แปลเป็น จ้วงจาบหยาบช้า ซึ่งไม่ได้มีความหมายเชิงขู้สาว จึงคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีน อนึ่งคำว่า 造反 (zàofǎn) หมายถึง ก่อการกบฏ ทำที่ที่ต่อต้าน (Zhōngguó shèhuì kēxuéyuàn yǎnyán yánjiǔsuǒ cídiǎn biānjǐshì, 2001 : 1572) นั้น จำนวนแปลที่ 1 แปลเป็น ขัดขืน จำนวนแปลที่ 2 แปลเป็น ก่อเรื่อง จำนวนแปลที่ 3 แปลเป็น ขัดแย้ง และจำนวนแปลที่ 7 แปลเป็น กำเริบเสิบสาน จะเห็นได้ว่าการแปลเป็น ก่อก่อเรื่อง ซึ่งหมายถึง ทำให้เกิดเรื่องขึ้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 67) ในจำนวนแปลที่ 2 และการแปลเป็น คำว่า กำเริบเสิบสาน ซึ่งหมายถึง ได้ใจ เขมใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 96) ในจำนวนที่ 7 นั้นค่อนข้างคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับภาษาจีน

ตัวอย่างที่ 21

หลังจากโขกหัวค้ำับในสภาพเปลือยท่อนบนแล้ว (133)

หลังจากถอดเสื้อโขกหัวกระทำเบญจางคประดิษฐ์แล้ว (1 ,96)

หลังจากที่เอาเงินไปค้ำับเขาด้วยหลังอันเปลือยเปล่าเพราะไม่มีเสื้อ (2 ,53)

หลังจากโขกศีรษะกระทำเบญจางคประดิษฐ์โดยไม่ใส่เสื้อแล้ว (3 ,122)

หลังจากโขกหัวขอขมาลาโทษในสภาพเปลือยร่างท่อนบนแล้ว (7 ,84)

คำว่า 磕頭 (kētóu) ข้างต้น หมายถึงการโขกศีรษะเพื่อแสดงการคารวะ หรือขอขมา ฉะนั้น ในจำนวนแปลที่ 1 และ 3 ซึ่งแปลว่า โขกหัวกระทำเบญจางคประดิษฐ์ จึงคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีน เพราะคำว่า เบญจางคประดิษฐ์ หมายถึง การกราบโดยให้อวัยวะทั้ง 5

คือ เข้าทั้ง 2 มือทั้ง 2 และหน้าผาก จดลงกับพื้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 486) นอกจากนี้
ในสำนวนแปลที่ 2 ซึ่งแปลเป็น เอาเงินไปค้ำขัน ก็คลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับภาษาจีนเช่นกัน

ตัวอย่างที่ 22

(บริเวณ) ข้างในกำแพงดินเตี้ยๆ ที่อยู่ทางด้านหลัง นั่นคือสวนผัก (136)

ภายในกำแพงดินเตี้ยๆ ทางด้านหลังเป็นสวนผัก (1 ,103)

ภายในหลังกำแพงดินเตี้ยๆ เป็นสวนปลูกผัก (2 ,63)

ภายในกำแพงดินเตี้ยๆ ทางด้านหลังเป็นสวนผัก (3 ,127)

ภายในกำแพงดินเตี้ยทางด้านหลังคือสวนผัก (7 ,90)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า สำนวนแปลที่ 1 ที่ 3 และ 7 ซึ่งแปลว่า ภายในกำแพงดินเตี้ยๆ ทางด้านหลัง เป็นการใช้ภาษาไทยที่ทำให้เกิดความสับสน สื่อความไม่ชัดเจน ควรเติมคำว่า ที่อยู่ เข้าไปเป็น ภายในกำแพงดินเตี้ยๆ ที่อยู่ทางด้านหลัง... สำนวนแปลที่ 2 ซึ่งแปลว่า ภายในหลังกำแพงดินเตี้ยๆ ก็วางคำ หลัง ผิดที่ ทำให้สื่อความต่างไปจากต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 23

“พวกเอ็งเคยเห็นการตัดหัวประหารชีวิตใหม่ละ ?” (139)

“พวกมึงเคยดูการฆ่าคนใหม่ละ ?” (1 ,110)

“เคยเห็นคนถูกยิงเป้าใหม่ละ ?” (2 ,73)

“พวกเอ็งเคยดูการประหารคนใหม่ละ ?” (3 ,131)

“พวกเอ็งเคยเห็นการตัดหัวประหารชีวิตใหม่ละ ?” (7 ,97)

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า 殺頭(shātóu) หมายถึง การตัดหัวประหารชีวิต ฉะนั้นในสำนวนแปลที่ 1 ที่แปลว่า การฆ่าคน ในสำนวนแปลที่ 2 แปลว่า ยิงเป้า และสำนวนแปลที่ 3 แปลว่า การประหาร จึงสื่อความไม่ตรงกับต้นฉบับภาษาจีน

ตัวอย่างที่ 24

คนฟังทั้งหลายต่างรู้สึกหวาดหวั่นแต่ก็สนุก (139)

คนฟังพากันตกใจแถมสนุก (1,110)

ในขณะที่คนอื่น ๆ กำลังตัวสั่นด้วยความตื่นเต้นครึ่งสนุก (2,73 – 74)

คนฟังพากันตกใจแถมสนุก (3,132)

ผู้ฟังทั้งหลายยังพากันหวาดหวั่นพรึ่กแถมสนุกสนาน (7,97)

คำว่า 悚然 (sǒngrán) ข้างต้น แปลว่า รู้สึกหวาดหวั่นพรึ่ก ฉะนั้นในสำนวนแปลที่ 1 และ 3 ซึ่งแปลเป็น ตกใจ และในสำนวนแปลที่ 2 ซึ่งแปลว่า ตื่นเต้น จึงสื่อความหมายต่างจากต้นฉบับภาษาจีน

ตัวอย่างที่ 25

อีกทั้งคุณนายจ้าวก็คิดจะซื้อเสื้อกั๊กหนังสัตว์อย่างดีราคาถูกสักตัว (140)

ประกอบกับว่าคุณหญิงจ้าวที่กำลังคิดจะซื้อเสื้อกั๊กขนสัตว์อย่างดีราคาเขาสักตัว
(1,112)

“ฉันอยากจะได้เสื้อขนสัตว์” นางเจ้าสาวพูดขึ้น (2,79)

ประกอบกับคุณนายจ้าวก็คิดจะซื้อเสื้อกั๊กขนสัตว์อย่างดีราคาเขาสักตัว (3,133)

ประกอบกับคุณนายจ้าวก็กำลังอยากซื้อเสื้อกั๊กหนังสัตว์ที่คุณภาพเลวเสีตราคา
ย่อมเยาสักตัวหนึ่ง (7 ,99)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่าการที่สำนวนแปลที่ 1 และ 3 แปล เสื้อกั๊กหนังสัตว์ (皮背心 píbèixīn) เป็นเสื้อกั๊กขนสัตว์ และในสำนวนแปลที่ 2 เป็นเสื้อขนสัตว์นั้น เป็นการแปลซึ่งไม่ตรงกับต้นฉบับภาษาจีน นอกจากนี้ ในสำนวนแปลที่ 2 ได้แปล คำว่า คุณนายจ้าว 趙太太 (Zhào tàitai) เป็น นางเขาสาว ซึ่งคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีน คำว่า 太太 (tàitai) เป็นคำที่ใช้เรียกสตรีที่แต่งงานแล้ว โดยนำหน้าด้วยแซ่ของสามี (Zhōngguó shèhuì kēxuéyuàn yǔyán yánjiūsù cídǎn biānjǐshì, 2001 : 1220) อีกทั้งยังทับศัพท์แซ่ผิด อันเกิดจากการแปลจากสำนวนแปลภาษาอังกฤษ การออกเสียงว่า "เฉา" น่าจะมาจากการอ่านศัพท์อักษรในระบบ WADE-GILES ซึ่งจะถอดเสียงคำว่า "จ้าว" เป็น Cháo และในสำนวนนี้ยังใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 และแปลเป็นคำพูดภายในเครื่องหมายอัฒประกาศ ซึ่งแตกต่างจากความตรงนี้ในต้นฉบับภาษาจีนที่เป็นเรื่องเล่า จึงเป็นการแปลที่แปลกไปจากสำนวนแปลในฉบับแปลอื่น

ตัวอย่างที่ 26

ต้องระวังไอ้คนเลวไร้คุณธรรมนี้ให้ดี (141)

ต้องระวังอ้ายระยำนีให้ดี (1 ,115)

ควรระมัดระวังตัวอย่าเผลอกับไอ้คนไข้แต่อย่างนั้น (2 ,80)

ต้องระวังไอ้หานีให้ดี (3 ,135)

ไอ้ระยำนีต้องจับตาให้ดี (7 ,101)

คำว่าไอ้คนเลวไร้คุณธรรม (忘八蛋 wàngbādàn) ข้างต้นนี้ เป็นคำด่าของจีน หมายถึงคนที่ลืมนคุณธรรมทั้ง 8 ประการ อันได้แก่ ความกตัญญู 孝 xiào ความรักที่รักน้อง 弟 dì ความซื่อสัตย์จงรักภักดี 忠 zhōng ความมีสัจจะ 信 xìn ความมีมรรยาท 禮 lǐ ความมีคุณธรรม 義 yì ความไม่ละโมภ 廉 lián ความละอาย 耻 cǐ (Lù Shīchéng, 1997 : 269) การที่สำนวนแปลที่ 2 แปลเป็นไอ้คนไข้แต่ นั้น คิดว่าผู้แปลคงเข้าใจผิดว่า คำด่าตรงนี้เป็น

คำด่าในภาษาจีนว่า 王八蛋(wángbādàn) ซึ่งหมายถึง ชายที่ภรรยาไม่ซื่อ (Zhōngguó shèhuì kēxuéyuàn yǔyán yánjiūsù cídǎn biānjíshì , 2001 : 1301) ส่วนฉบับแปลที่ 1 และ 7 แปลเป็น *อ้ายระยำ* และ *ไอ้ระยำ* ตามลำดับ คำว่า “ระยำ” หมายถึง ชั่วช้า ต่ำทราม อับมงคล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 691) ส่วนฉบับแปลที่ 3 แปลเป็น *อ้ายห่า* ซึ่งหมายถึง ฝึจ๋าพวกหนึ่ง ถือกันว่าทำให้เกิดโรคระบาดอย่างร้ายแรง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 889) ดังนั้น ส่วนฉบับแปลที่ 1 ที่ 7 และที่ 3 จึงสื่อความหมายต่างจากต้นฉบับภาษาจีน

ตัวอย่างที่ 27

นับถือแต่ขออยู่ห่าง ๆ (142)

คารวะในระยะห่าง (1 ,116)

นับถือก็ยังมีแต่ขออยู่ห่าง ๆ (2 ,81)

เคารพแต่ไม่ยอมเข้าใกล้ (3 ,136)

นับถือแต่ไม่ยอมเข้าใกล้ (7 ,101)

ในที่นี้ วลีว่า นับถือแต่ขออยู่ห่าง ๆ (敬而遠之 jìng'éryuǎnzhī)หมายความว่า มีความเคารพนับถือ แต่ขออยู่ห่าง ๆ ฉะนั้น ในส่วนฉบับแปลที่ 1 ซึ่งแปลว่า *คารวะในระยะห่าง* จึงทำให้เกิดความกำกวม เพราะอาจจะตีความได้ว่า คารวะโดยอยู่ในระยะทางที่ห่างออกไป

ตัวอย่างที่ 28

อันที่จริงแล้ว ท่านได้ทำจวีเหรินและจ้าวซิวไฉนนั้นมิได้ปรองดองกันเลย ด้วยเหตุผลแล้วไม่น่าจะมีน้ำใจที่จะ “มีทุกข์ร่วมทุกข์” กันได้ (142)

ความจริงแต่เดิมมาท่านจวีเหรินกับจ้าวซิวไฉนมิได้ถูกกัน ซึ่งตามหลักจะมีมิติภาพในการ “ร่วมทุกข์” กันหาได้ไม่ (1 ,119)

ตามข้อเท็จจริง นายอำเภอและกำนันตำบลเหว่จวงซึ่งเป็นลูกแซ่เจานั้นเป็นอริกัน ฉะนั้นจึงไม่มีเหตุอันใดที่จะคาดว่าคนทั้งสองมีความเป็นมิตรแทนจะเป็นอริ (2 ,84)

ความจริงแต่เดิมมาท่านจีเหียนกับจ้าวซือไฉไม่ถูกกัน จึงไม่น่าจะมีไมตรีจิตมิตรภาพในการ “ร่วมทุกข์ร่วมสุข” กัน (3 ,137)

อันที่จริงได้ทำจีเหียนกับท่านซือฉายแห่งตระกูลจ้าว นั้น ไม่ลงโบสถ์กันมาตั้งแต่ไหนแต่ไร ว่าตามหลักไม่น่าจะมีน้ำมิตรแห่งการ “ร่วมทุกข์ร่วมยาก” กันเลย (7 ,105)

จากตัวอย่างข้างต้น วลีว่า มิได้ปรองดอง กัน (素不想能 sùbùxiǎngnéng) หมายความว่า ตลอดมาไม่เคยปรองดองกัน ในสำนวนแปลที่ 2 แปลเป็น เป็นอริกัน จึงทำให้เกิดความคลาดเคลื่อน ในสำนวนแปลที่ 7 ใช้ว่า ไม่ลงโบสถ์กัน หมายถึง เข้ากันไม่ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 717) ซึ่งเป็นการแปลที่ถอดความเป็นสำนวนไทยที่มีความหมายตรงกับภาษาจีน นอกจากนี้ ในสำนวนแปลที่ 2 ยังมีการแปลที่ต่างไปจากสำนวนแปลอื่น กล่าวคือ คำว่า 舉人老爺和趙秀才 (jǔrén lǎoyé hé Zhào xiùcái) ซึ่งหมายถึง ท่านได้ทำ จิวี่เหรินและจ้าวซือไฉ ในสำนวนแปลนี้ได้แปลเป็น นายอำเภอและกำนันตำบลเหว่จวงซึ่งเป็นลูกแซ่เจา จึงทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับภาษาจีน และประโยคที่ว่า 在理本不能 有 “共患難” 的情誼. (zài lǐběn bù néng yǒu gòng huànàn de qíngyì) ซึ่งแปลว่า ตามเหตุผลแล้วไม่น่าจะมีน้ำใจที่จะ “มีทุกข์ร่วมทุกข์” กันได้ ในสำนวนแปลที่ 2 แปลเป็น ฉะนั้นจึงไม่มีเหตุอันใดที่จะคาดว่าคนทั้งสองมีความเป็นมิตรแทนจะเป็นอริ ก็เป็นการแปลที่สื่อความไม่ตรงกับต้นฉบับภาษาจีนนัก

ตัวอย่างที่ 29

“ปฏิวัติก็ดีเหมือนกัน” อา Q คิด “ปฏิวัติพวกแม่มันชะนี้ มันเลวฉิบ น่าแค้นนัก!” (143)

“ปฏิวัติก็ดีเหมือนกัน” อาQ คิด “ปฏิวัติพวกเหล่า นี้ก็ดีเหมือนกัน มันน่าชัง ! น่าแค้นฉิบหาย” (1 ,120)

“การปฏิวัติไม่ใช่ของเลวอะไร” อาคิวคิด “ล้างมันให้สิ้นทั้งโคตร...ไอ้พวกฉิบหาย..ข้าเอง จะอยากไปเข้ากับพวกปฏิวัติ” (2 ,86)

“ปฏิวัติก็ดีเหมือนกัน” อา Qคิด “ปฏิวัติพวกห่าๆ นี่สักที่ มัศจรรย์จริง ! แค้นใจนัก ! (3 ,138)

“ปฏิวัติก็ดีเหมือนกันวะ” อา Qคิด “ปฏิวัติไอ้พวกแม่ง..นี่สักที่ก็ดี ระยำกันฉิบหาย ! มัน น่าแค้นนัก!” (7 ,105)

คำว่า มันเลวฉิบ (太可恶 tàikě'è) ข้างต้น ในสำนวนแปลที่ 1 ซึ่งถอดความว่า มันน่า ชัง นั้น เป็นการแปลที่คลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ ส่วนในสำนวนแปลที่ 2 , 3 และ 7 แปลเป็น ฉิบหาย มัศจรรย์จริง และ ระยำกันฉิบหาย ตามลำดับนั้นก็เป็นการแปลที่สื่อความไม่ตรงกับ ต้นฉบับนัก เพราะคำดังกล่าวดูก็ขพะกว่าคำในต้นฉบับ

นอกจากนี้ คำว่า ปฏิวัติพวกแม่มันซะนี่ 革這夥媽媽的命 (Gé zhè huǒ māmā de mìng) สำนวนแปลที่ 1 แปลเป็น ปฏิวัติพวกห่าๆ นี่ก็ดีเหมือนกัน และสำนวนแปลที่ 3 แปลเป็น ปฏิวัติพวกห่าๆ นี่สักที่ การแปลเป็น คำว่า พวกห่าๆ เป็นการแปลตัดความที่ใช้คำแรงกว่าใน ต้นฉบับ ส่วนสำนวนแปลที่ 2 แปลเป็น ล้างให้มันสิ้นทั้งโคตร ก็เป็นการแปลที่สื่อความไม่ตรงกับ ต้นฉบับภาษาจีน

ตัวอย่างที่ 30

เปี้ยะสองอัน (144)

ขนมสองอัน (1 ,123)

ขนมแบ่งใส่ผักสองอัน (2 ,90)

ขนมเปี้ยะ 2 อัน (3 ,140)

ขนมเปี้ยะสองอัน (7 ,108)

ภาษาจีนคำว่า เปี้ยะ 餅 (bǐng) หมายถึง อาหารที่ทำจากแป้งซึ่งนำมาทำให้สุกด้วยการอบหรือหนึ่ง ส่วนมากมักมีลักษณะที่แบนและกลม (Zhōngguó shèhuì kēxuéyuàn yǐnyán yá njiūsū cídǎn biānjǐshì, 2001 : 91) แต่ในสำนวนแปลที่ 3 และ 7 ใช้คำว่า ขนมเปี้ยะ ซึ่งในภาษาไทยจะหมายถึง ชื่อขนมชนิดหนึ่งที่ทำด้วยแป้งเป็นชั้นมีไส้ใน บางครั้งอาจเรียกว่า “ขนมเปี้ยะ” ก็ได้ ส่วนในสำนวนแปลที่ 2 ได้แปลเป็น ขนมแป้งไส้ผัก ซึ่งก็เป็นการขยายความเอง ในสำนวนแปลที่ 1 แปลเป็น ขนม ซึ่งก็พอจะอนุมานได้ เพราะคนไทยจะเรียกอาหารซึ่งทำจากแป้งโดยทั่วไปว่าขนม เช่น ขนมปัง

ตัวอย่างที่ 31

อา Q ยังได้ขอเทียนขนาดสี่ตำลึงที่เคยจุดใช้แล้วหนึ่งเล่ม กับเชิงเทียนไม้หนึ่งอัน จุดเทียนแล้วก็ล้มตัวลงนอนในห้องเล็กของตนตามลำพัง (144)

อา Q ยังได้เรียกเอาเทียนหนัก 4 ตำลึง ซึ่งเคยจุดมาแล้วพร้อมกับเชิงเทียน 1 อัน จุดขึ้นแล้วนอนลงในห้องเล็กๆ ของตัวคนเดียว (1 ,124)

อา Q ขอเทียนหนักสี่เอนที่จุดแล้วพร้อมกับเชิงเทียน เขาจุดแล้วนอนอยู่โดยลำพัง ในห้องเล็กของเขา (2 ,90)

อา Q ยังได้เรียกเอาเทียนหนัก 4 ตำลึงที่เคยจุดมาแล้ว พร้อมกับเชิงเทียน 1 อัน แกจุดเทียนแล้วก็เอนหลังลงนอนในห้องเล็กๆของตัว (3 ,140)

อา Q ยังขอเทียนไขขนาดหนักสี่ตำลึงที่ใช้จุดมาแล้วเล่มหนึ่ง กับเชิงเทียนไม้อันหนึ่ง แกจุดเทียนแล้วเอนกายลงนอน (7 ,108)

จากข้อความข้างต้น จะเห็นว่า สำนวนแปลที่ 3 และ 7 แปลไม่ครบความ คือขาดคำว่า ตามลำพัง (獨自 dúzì)

ตัวอย่างที่ 32

เปลวไฟจากเทียนต้นวับแวมราวกับคืนวันหยวนเซียว* (144)

*หยวนเซียว (元宵 yuánxiāo) เป็นเทศกาลหนึ่งของจีน ตรงกับ ขึ้น 15 ค่ำเดือน 1 ในปฏิทินจันทรคติของจีน ในวันนี้มักจะมีการกินขนมคล้ายบัวลอยของไทย เป็นขนมที่ทำจากแป้งข้าวเหนียวปั้นเป็นก้อนกลมมีไส้ ต้มในน้ำแล้วตักใส่ชามพร้อมน้ำที่ต้มนั้น เทศกาลหยวนเซียว เป็นเทศกาลหนึ่งของจีนที่มีการสืบทอดมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์ถัง (唐朝 Tángcháo 618 - 907) โดยในคืนนี้จะมีประเพณีการชมโคมไฟที่ประดับประดากันอย่างสวยงามด้วย บางครั้งเรียกเทศกาลนี้ว่าเทศกาลโคมไฟ (燈節 dēngjié) หรือหยวนเจี๋ย (元節 yuánjié) ซึ่งแปลว่า เทศกาลเดือนอ้าย (Zhōngguó shèhuì kēxuéyuàn yǔyán yánjiūsū cídǎn biānjíshì, 2001 : 1547)

เปลวเทียนต้นว้อมแว้มเหมือนเทศกาลคืนก่อนตรุษจีน (ที่เรียกว่าวันไหว้) (1 ,124)

เปลวไฟจากเทียนลูกสูงและวুবวาบเหมือนตะเกียง (2 ,90)

เปลวเทียนต้นวับๆ เหมือนในคืนเทศกาลงวนเซียว (3 ,140)

เปลวเทียนต้นวับแวมประหนึ่งอยู่ในคืนสารทหยวนเซียว (ขึ้นสิบห้าค่ำเดือนอ้าย)
(7 ,108)

เทศกาลหยวนเซียวข้างต้นนี้ ควรจะแปลโดยทับศัพท์และทำเชิงอรรถอธิบายเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ ในจำนวนแปลที่ 3 และ 7 ได้แปลโดยทับศัพท์ไว้ แต่จำนวนแปลที่ 3 เป็นการออกเสียงแบบภาษาจีนแต้จิ๋ว ในจำนวนแปลที่ 1 แปลเป็น เทศกาลคืนก่อนตรุษจีน (ที่เรียกว่าวันไหว้) ซึ่งเป็นการแปลที่คลาดเคลื่อน เพราะวันหยวนเซียวเป็นวันหลังจากวันตรุษจีน 15 วันไม่ใช่ก่อนตรุษจีน ส่วนจำนวนแปลที่ 2 แปลเป็น เหมือนตะเกียง ซึ่งคลาดเคลื่อนจากฉบับภาษาจีนมาก

ตัวอย่างที่ 33

คุณฝรั่งกลับมองไม่เห็นเขา เพราะว่ากำลังเหลือกตาพูดจนน้ำลายแตกฟอง
(149)

แต่คุณฝรั่ง หาเห็นแกไม่ เพราะกำลังลอยตาปราศรัยอยู่อย่างออกรส (1 ,136)

แต่คุณต่างดาวก็ไม่เห็นอาคิว เพราะตาของเขาเบิ่งและพูดจาท่าออกทางเต็มที
(2 ,104)

แต่คุณฝรั่งหามองเห็นแกไม่ เพราะกำลังขีดหน้าปราศรัยอยู่อย่างออกรส (3 ,147)

แต่คุณฝรั่งไม่เห็นแก เพราะกำลังขีดหน้าปราศรัยอย่างออกรส (7 ,118)

จากตัวอย่างข้างต้น กำลังเหลือกตาพูด (白者眼睛講 báizhěyǎnjīngjiǎng) เป็นอาการลอยตาพูดจนเห็นแต่ตาขาว ในที่นี้มีนัยแฝงซึ่งเป็นการเสียดสีฝรั่งในลักษณะของการดูถูกฝรั่ง ฉะนั้นที่ในสำนวนแปลที่ 2 แปลเป็น ตาของเขาเบิ่ง สำนวนแปลที่ 3 และ 7 แปลเป็น กำลังขีดหน้าปราศรัย จึงเป็นการแปลที่สื่อไม่ตรงความกับต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 34

อุดมการณ์ ความมั่นหมาย ความหวัง และอนาคต (149 – 150)

ความทะเยอทะยาน ความมั่นหมาย ความหวัง ทางอนาคต (1 ,137)

ความหวัง ความไฝ่สูง ความมุ่งหมาย (2 ,106)

อุดมการณ์ ความมั่นหมาย ความหวัง และทางอนาคต (3 ,148)

อุดมการณ์ ปณิธาน ความหวัง อนาคต (7 ,119)

คำว่า อุดมการณ์ (抱負 bàofù) ความมั่นหมาย (志向 zhìxiàng) ความหวัง(希望 xīwàng) และอนาคต (前程 qiánchéng) ในข้อความข้างต้นนั้น จะเห็นว่าในสำนวนแปลที่ 1 แปลคำว่า "อุดมการณ์" เป็น ความทะเยอทะยาน เป็นการสื่อความไม่ตรงกับต้นฉบับ ส่วนสำนวน

แปลที่ 2 แปล 抱負, 志向, 希望. 前程 (bào fù, zhì xiàng, xī wàng, qián chéng) เป็น ความหวัง ความใฝ่สูง ความมุ่งหมาย ซึ่งก็คลาดเคลื่อนและไม่ครบความตามต้นฉบับภาษาจีน

ตัวอย่างที่ 35

“สิ้นดานทาส !.....” (152)

“สิ้นดานชี้ข้า !.....” (1, 144)

“ทาส” (2, 113)

“สิ้นดานชี้ข้า !.....” (3, 152)

“สิ้นดานทาส !.....” (7, 127)

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า “สิ้นดานทาส !.....” (奴隶性 nùlixìng) ในสำนวนแปลที่ 1 และ 3 แปลว่า “สิ้นดานชี้ข้า !.....” ซึ่งก็มีความคล้ายกัน เพราะ ชี้ข้า แปลว่า ทาส หรือไพร่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 146) คำว่า “ทาส” ที่ผู้ประพันธ์ใช้นั้นมีนัยแฝงที่ต้องการจะเสียดสีระบบสังคมศักดินา ในสำนวนแปลที่ 2 แปลเพียง ทาส ซึ่งไม่ครบความตามต้นฉบับภาษาจีน

ตัวอย่างที่ 36

“สารภาพออกมาตามตรงเถอะ จะได้ไม่ต้องลำบาก” (152)

“แกร็บตามจริงเสียเถอะ จะได้ไม่ต้องลำบาก” (1, 144)

“เล่ามาตามจริงแล้วโทษของแกจะเบา” (2, 113)

“เอ็งรับตามตรงก็แล้วกัน จะได้ไม่ต้องเจ็บตัว” (3, 152)

“แกร็บสารภาพมาตามตรงเถอะ จะได้ไม่ต้องลำบาก” (7, 127)

คำว่า “ลำบาก” (吃苦 chīkǔ) ข้างต้นนี้ ในสำนวนแปลที่ 3 แปลเป็น เจ็บตัว ซึ่งเป็นการแปลที่คลาดเคลื่อน และในสำนวนแปลที่ 2 แปลเป็น โทษของแกจะเบา ก็เป็นการแปลที่ไม่ตรงกับต้นฉบับภาษาจีน

ตัวอย่างที่ 37

มีคนหลายคนมาจับตัวเขาเข้าไปในประตูกรงอีกครั้งหนึ่ง (153)

เขาพากันคุมแกเข้ากรงอีกเป็นครั้งที่ 2 (1, 147)

คนจำนวนหนึ่งลากเขากลับไปเข้าตะรางอีกเป็นหนที่สาม (2, 117)

คนหลายคนคุมแกเข้ากรงอีกเป็นครั้งที่ 3. (3, 154)

จากนั้นมีคนหลายคนมาคุมตัวแกไปเข้าประตูห้องกรงอีกครั้ง (7, 130)

ในที่นี้ต้นฉบับภาษาจีน ใช้คำว่า ครั้งที่ 2 (第二次 di'èrcì) ซึ่งไม่ได้แปลว่า ครั้งที่ 2 แต่หมายถึง อีกครั้งหนึ่ง ฉะนั้นในสำนวนแปลที่ 1 แปลว่า อีกเป็นครั้งที่ 2 จึงคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีน และสำนวนแปลที่ 2 และ 3 ได้ใช้วิธีการแปลแบบตีความ โดยแปลว่า หนที่สาม ซึ่งถูกต้องตามเนื้อเรื่อง เพราะในที่นี้เป็นการเข้ากรงอีกครั้ง ซึ่งตามท้องเรื่องแล้วนับเป็นการเข้ากรงครั้งที่ 3 ของอาคิ๋ว

ตัวอย่างที่ 38

การเข้ากรงครั้งถัดมานี้ แกกลับไม่รู้สึกขุ่นเคืองมากนัก (153)

เข้ากรงเป็นครั้งที่สองแล้ว แกกลับไม่เคืองแค้นนัก (1, 147)

ครั้งนี้เขามีความรู้สึกว่าคาญแต่อย่างไร (2, 117)

การเข้าทรงครั้งนี้ แยกกลับไม่แค่นเคื่องนั้ก. (3 ,154)

การถูกจับยึดเข้าห้องทรงหนนี้ แกมิได้รู้สึกหงุดหงิดอารมณ์เสียมากนัก (7 ,130)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นว่า สำนวนแปลที่ 2 แปล คำว่า ซุ่นเคื่อง (懊惱 dònǎo) เป็น รำคาญ ทำให้คลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีน

ตัวอย่างที่ 39

เขาคิดว่า มีแต่ไอ้เด็กชั้นหลานเท่านั้นที่วาดวงกลมได้กลมดิก (154)

แกคิด : ลูกหลานหรือก ถึงจะวาดวงกลมได้กลมดิก (1 ,147)

มีแต่คนโง่เท่านั้น ที่เขียนวงกลมได้สมบูรณ์ (2 ,118)

แกคิดอยู่ว่า ไอ้จ้งเท่านั้นแหละจะวาดได้กลมดิก (3 ,154)

ด้วยแกคิดว่า มีแต่ผู้ด้อยปัญญาเท่านั้นหรือที่จะวาดรูปวงกลมได้กลมดิก (7 ,130)

คำว่า (孫子 Sūnzi) แปลว่า หลาน ลูกชายของลูกชาย (Zhōngguó shèhuì kēxuéyuàn yǔyán yánjiūsuǒ cídiǎn biānjíshì, 2001 : 1210) นอกจากความหมายดังกล่าวแล้ว ยังเป็นคำที่ชาวจีนทางเหนือใช้เป็นคำด่าที่ดูถูกว่าไม่ประสีประสา และด้อยสถานภาพอย่างมาก เทียบกันไม่ได้เลยกับผู้พูด (คำอธิบายโดยศาสตราจารย์หยาง เทียนเกอ (陽天戈 Yáng Tiāngē) ภาควิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง) หรืออาจใกล้เคียงกับคำ เด็กเมื่อวานขึ้น ซึ่งหมายถึง คำกล่าวเชิงดูหมิ่นหรือเชิงสั่งสอนว่า มีความรู้หรือมีประสบการณ์น้อย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 308) ดังนั้น การแปลว่า ลูกหลาน เช่นในสำนวนแปลที่ 1 จึงน่าจะเป็นเพราะผู้แปลตีความคำดังกล่าวว่า ลูกหลาน เท่านั้น ส่วนในสำนวนแปลที่ 2 ,3 และ 7 แปลเป็น คนโง่ ไอ้จ้ง และ ผู้ด้อยปัญญา ตามลำดับ เป็นการแปลโดยตีความว่า คำนี้เป็นคำด่า ซึ่งก็ถูกต้องตามบริบท แม้จะคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับบ้าง

ตัวอย่างที่ 40

พอปิดคดีได้ คุณกลับมาทำให้วุ่นวายอีก ไม่ได้หรอก นี่เป็นเรื่องที่ผมดูแลอยู่
(154)

พอจับได้ คุณกลับมาทำให้เรื่องยืดขาดออกไปอีก ไม่สำเร็จหรอก นี่อยู่ในความควบคุม
ของผม (1 ,148)

คุณกลับมาได้เถียงเหมือนอวดรู้ ไม่ได้ผลหรอกคุณ เรื่องนี้มันหน้าที่ของผม (2 ,119)

พอจับได้ คุณกลับมาทำเป็นอวดรู้อีก. ไม่สำเร็จหรอก คดีนี้อยู่ในความควบคุมของผม
(3 ,155)

ครั้งจับตัวคนร้ายได้ คุณก็มาทำเรื่องให้สับสนยืดขาด ไม่ได้หรอก เรื่องนี้อยู่ในความ
ดูแลของผม (7 ,130)

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่าสำนวนแปลที่ 2 และ 3 แปลคำว่า วุ่นวาย 迂 (yū) ซึ่ง
หมายความว่า วกไปวนมา วกวนสับสน คดเคี้ยว อ้อมให้ยุ่งยากโดยไม่ได้มุ่งสู่เป้าหมาย
(Zhōngguó shèhuì kēxuéyuàn yǔyán yánjiūsū cǐdiǎn biānjǐshì, 2001 : 1532)
เป็น อวดรู้ จึงทำให้คลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีน

ตัวอย่างที่ 41

คนในชุดเสื้อยาวและเสื้อสั้นหลายคน ได้เอาเสื้อกั๊กผ้าฝรังสีขาวมาสวมให้เขา
ทันที บนเสื้อนั้นมีตัวอักษรสีดำจำนวนหนึ่งอยู่ (154)

ทันใดนั้น คนสวมเสื้อยาวและเสื้อสั้นก็ถูกลักจอบเอาเสื้อกั๊กฝรังสีขาวให้แกสวม ข้างหน้ามี
ตัวหนังสือสีดำๆ อยู่หน่อยหนึ่ง (1 ,149)

คนหลายคนที่สวมเสื้อยาวและเสื้อสั้น เอาเสื้อกั๊กสีขาว ซึ่งทำด้วยผ้าต่างด้าวมาสวมให้
เขา มีตัวหนังสือดำอยู่บนเสื้อ (2 ,120)

ทันใดนั้น คนสวมเสื้อคลุมยาวและเสื้อกุยเฮงหลายคน ก็เอาเสื้อกั๊กผ้าฝรั่งสีขาวซึ่งมีอักษรดำๆ หลายตัวติดอยู่บนนั้นให้แก่สวม (3 ,155)

ทันใดนั้น พวกที่สวมเสื้อคลุมยาวกับพวกที่สวมเสื้อกุยเฮงจำนวนหลายคนก็วิ่งเข้ามาเอาเสื้อกั๊กผ้านอกสีขาวตัวหนึ่งให้แก่สวม (7 ,131)

จากตัวอย่างนี้ จำนวนแปลที่ 2 แปลคำว่า ทันทีทันใด ตกไป ส่วนคำว่า เสื้อกั๊กผ้าฝรั่ง นั้น ในจำนวนแปลที่ 3 และ 7 แปลเป็นเสื้อกุยเฮง เป็นการตีความเอง และในจำนวนแปลที่ 1 ได้แปลเสื้อกั๊กผ้าฝรั่ง เป็น เสื้อกั๊กฝรั่ง ทำให้คลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีน

ตัวอย่างที่ 42

พวกเขาเสียเวลาเดินตามไปเปล่าๆ ปล่อยให้ (155)

พวกเขาตามเสียเวลาไปพักหนึ่งเปล่า (1 ,153)

ชาวเมืองตามเขาไปโดยไม่เสียเวลาเลย (2 ,125)

ทำให้พวกเขาเดินตามเสียเวลาไปเปล่าๆ (3 ,94)

ทำให้พวกเขาต้องเสียเวลาตามไปดูโดยเปล่าประโยชน์ (7 ,135)

จากข้างต้น จำนวนแปลที่ 1 และ 3 เป็นการวางคำขยาย เสียเวลา ผิดที่ ทำให้เกิดความหมายที่กำกวมขึ้น ส่วนในจำนวนแปลที่ 2 เป็นการแปลที่คลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีน

4.2 ความแตกต่างของการใช้คำนามและคำสรรพนาม

ฉบับแปลภาษาไทยนิยมการถอดเสียงอ่านแทนการถอดความหมาย ไม่ว่าจะป็นวิสามานยนามต่างๆ ชื่อตัวละครหรือชื่อสถานที่ ส่วนคำสรรพนามนั้นเลือกใช้ตามภาษาที่ใช้แปล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ข้าพเจ้าตั้งใจจะบันทึกประวัติจริงให้อา Q เป็นเวลาไม่น้อยกว่าปีสองปีมาแล้ว (1 ,54)

เป็นเวลานานหลายปีมาแล้วที่ข้าพเจ้าตั้งใจว่าจะเขียนเรื่องจริงของอาคิว (2 ,3)

ข้าพเจ้าตั้งใจจะบันทึกประวัติจริงให้อา Q เป็นเวลาไม่น้อยกว่าปีสองปีมาแล้ว (3 ,97)

ข้าพเจ้าตั้งใจจะบันทึกประวัติจริงให้อา Q เป็นเวลาไม่น้อยกว่าปีสองปีมาแล้ว (7 ,49)

ในตัวอย่างข้างต้น คำว่า ข้าพเจ้า (我 wǒ) ในที่นี้หมายถึง ผู้เล่าเรื่อง ซึ่งเป็นคำสรรพนามบุรุษที่หนึ่ง ใช้แทนตัวผู้พูดเอง

ชื่อตัวละคร อา Q (阿 Q A - Q) เป็นวิสามานยนาม ที่ผู้ประพันธ์เจตนาที่จะใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษเพื่อให้เป็นสัญลักษณ์ (ดูรายละเอียดในบทที่ 3) ส่วนคำว่า “อา” ในภาษาจีนถือเป็นวิภิต (prefix) ที่นำมาเติมหน้าคำ มักใช้นำหน้าชื่อเล่นหรือแซ่ มีนัยที่ให้ความรู้สึกที่สนิทสนม (Zhōngguó shèhuì kēxuéyuàn yǔyán yánjiūsuǒ cídiǎn biānjǐshì, 2001 : 1)

ตัวอย่างที่ 2

ขงจื้อกล่าวว่า “ซึ่งไม่เหมาะจะถ้อยคำก็ไม่กลมกลืน” (1 ,54 – 55)

ขงจื้อว่า “ถ้าชื่อไม่ถูกต้อง ถ้อยคำก็จะไม่แสดงสัจจะ” (2 ,4)

ขงจื้อกล่าวว่า “ชื่อไม่ต้องด้วยจารีต ถ้อยคำย่อมนไม่มีเหตุผล” (3 ,97)

ขงจื้อกล่าวไว้ว่า “เมื่อนามไม่ต้องด้วยจารีตแล้ว ถ้อยคำย่อมปราศจากเหตุผล” (7 ,49)

คำว่า ขงจื้อ (孔子 Kǒngzi)ข้างต้น หากเทียบเสียงกับภาษาจีนกลางแล้ว ควรเขียนเป็น ขงจื้อ แต่ที่ใช้ในภาษาไทยจนเป็นที่นิยมแล้วคือ ขงจื้อ

ตัวอย่างที่ 3

เพราะว่าตัวกับท่านจ้าวเดิมที่ร่วมตระกูลเดียวกัน และหากลำดับญาติให้ละเอียดถี่ถ้วน ตัวยังมีศักดิ์สูงกว่าชีวใจตั้ง 3 ชั้น (1 ,57)

เนื่องจากเขามีเชื้อสายมาจากแซ่เดียวกับตาเฒ่าเฉา แล้วถ้าจะนับกันให้ถูกต้อง เขาก็มี อาวุโสกว่าพ่อหนุ่มที่ไปสอบไล่มาถึงสามรุ่น (2 ,7)

เพราะว่าตัวกับท่านเดิมที่ร่วมตระกูลเดียวกัน และหากลำดับญาติให้ละเอียดถี่ถ้วน ตัว ยังมีศักดิ์สูงกว่าชีวใจตั้ง 3 รุ่น. (3 ,99)

“อ้วมันเลือดเนื้อเชื้อไขของตระกูลเจ้า ถ้านับกันให้ถี่ถ้วนดี ๆ แล้วจะก้อ อ้วยังมีศักดิ์ เหนือกว่าเจ้าชีวฉายถึง 3 ชั้น” (6 ,5)

เพราะแกกับได้เท่าจ้าวแต่เดิมนั้นเป็นคนตระกูลเดียวกัน หากลำดับญาติกันอย่างถี่ถ้วน จริงจึง แกยังมีศักดิ์สูงกว่าชีวฉายถึงสามรุ่นทีเดียว (7 ,53)

การใช้คำสรรพนามในที่นี้มีลักษณะการใช้ที่แตกต่างกันไป เช่น ในสำนวนแปลที่ 1 และที่ 3 ใช้เป็น ตัว สำนวนแปลที่ 2 ใช้เป็น เขา สำนวนแปลที่ 6 ใช้เป็น อ้ว และสำนวนแปลที่ 7 ใช้เป็น แก ซึ่งในต้นฉบับภาษาจีนใช้คำว่า เขา (他 (tā)) จะเห็นว่าสำนวนแปลที่ 1 ที่ 3 ที่ 6 และที่ 7 ใช้คำสรรพนามคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับ โดยแปลเป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 (สำนวนแปลที่ 1 , 3 และ 7) และสรรพนามบุรุษที่ 1 (สำนวนแปลที่ 6)

ตัวอย่างที่ 4

ขณะนั้นเป็นตอนที่บุตรชายท่านจ้าวได้เป็นชีวใจ (1 ,57)

เรื่องเกิดขึ้นหลังจากที่ลูกชายของตาเฒ่าเฉาไปสอบไล่ได้มาจากแขวงและเทียบ ตำแหน่งได้เท่าก้าน (2 ,7)

ขณะนั้นเป็นตอนที่บุตรชายท่านจ้าวได้เป็นชีวใจ (3 ,99)

วันที่ลูกชายของเจ้าสัวเจ้าสอบเอาตำแหน่ง ชีวฉาย ได้ (6, 5)

ตอนนั้นเป็นช่วงที่บุตรชายได้ทำเจ้าสอบผ่านได้เป็นชีวฉาย (บัณฑิต) (7, 53)

คำว่า "ชีวไฉ" ในตัวอย่างนี้ แต่ละสำนวนแปลจะทับศัพท์ โดยมีความต่างกันที่สระของ พยางค์หลัง คือถอดเสียงเป็น ชิวไฉ และ ชิวฉาย เพราะหน่วยเสียงสระในภาษาจีนกลางไม่มี ความต่างของสระเสียงสั้นและเสียงยาว แต่ผู้วิจัยเห็นว่าเสียงสระในพยางค์หลังของคำ 秀才 xiùcái ในภาษาจีน ออกเสียงใกล้เคียงไปทางเสียงสั้น จึงถอดเสียงเป็น ชิวไฉ ส่วนการแปลคำว่า "ชีวไฉ" ที่แปลต่างออกไปคือ สำนวนแปลที่ 2 แปลเป็น "สอบไล่ได้มาจากแขวงและ เทียบตำแหน่งได้เท่ากัน" เนื่องจากคำดังกล่าวเป็นศัพท์เฉพาะในสังคมจีน ฉะนั้นจึงควร จะทับศัพท์ แล้วทำเชิงอรรถ อธิบายคำ "ชีวไฉ" (秀才 xiùcái) ว่าเป็นการสอบระดับหนึ่งของ สังคมจีนคัดตินาเพื่อเข้ารับราชการ การสอบมีหลายระดับ เมื่อสอบระดับจังหวัดได้แล้วจะได้ เป็น "ชีวไฉ" จากนั้นจึงจะสามารถสอบในระดับมณฑลต่อไป เมื่อสอบได้จะได้เป็น "จวีเหริน" (舉人 jǔrén) หลังจากนั้นจึงสามารถเข้าไปสอบในเมืองหลวง ซึ่งหากสอบได้จะได้เป็นจิ้นฉือ (進士 jì nshì) การเป็นจิ้นฉือจะมีโอกาสได้เข้าเฝ้าจักรพรรดิเพื่อให้สอบถามความรู้ด้วย พระองค์เอง เมื่อเป็นที่พอพระทัยแล้วจึงจะได้เป็นจอหงวน หรือจ้วงเวี๋ยวน (狀元 zhuàngyuán) (ทวีปวร , 2000 : 9)

คำ ได้ทำเจ้า (趙太爺 Zhàotàiyé) ข้างต้นนี้ คำว่า "เจ้า" เป็นแซ่หนึ่งของชาวจีน คำ ว่า "ได้ทำ" หรือ 太爺 (tàiyé) มีสองความหมายคือ ความหมายที่หนึ่งเป็นชื่อตำแหน่งๆ หนึ่ง อีกความหมายหนึ่งหมายถึง คำยกย่องที่ใช้เรียกหรือใช้กับผู้ที่อาวุโสด้วยวัยวุฒิ และเป็นผู้มี ฐานะทางสังคม ในที่นี้จึงเป็นความหมายที่สอง ดังนั้น การแปลเป็นคำต่างๆ ข้างต้น เช่น ได้ทำ เจ้า (สำนวนแปลที่ 7) และท่านเจ้า (สำนวนแปลที่ 1) จึงเป็นการถอดความที่เทียบกันได้ แต่ใน สำนวนแปลที่ 6 ที่แปลเป็น "เจ้าสัว" นั้น ทำให้คลาดเคลื่อน เพราะผู้อ่านอาจจะคิดว่าแปลมา จากศัพท์คำว่า "เจ้าสัว" (坐山 zuòshān) ซึ่งเป็นคำจากภาษาแต้จิ๋ว และมีความหมายว่า คนที่ มั่งมี (มักหมายถึงเศรษฐีจีน) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 240) ส่วนในสำนวนแปลที่ 2 ใช้ว่า ตาเฒ่าเฒ่า ฉบับนี้แปลมาจากสำนวนแปลภาษาอังกฤษ การออกเสียงว่า "เฒ่า" น่าจะมาจาก การอ่านสัทอักษรในระบบ WADE-GILES ซึ่งจะถอดเสียงคำว่า "เจ้า" เป็น Cháo ส่วนคำว่า ตา เฒ่า นั้นหมายถึง คนแก่ คนที่มีอายุมาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 292) แต่ไม่ได้มี ความหมายในลักษณะที่ให้ความยกย่อง จึงทำให้สื่อความหมายไม่ตรงกับต้นฉบับภาษาจีน

ตัวอย่างที่ 5

พอวันรุ่งขึ้นกำนันก็มาเรียกอา Q ไปที่บ้านท่านจ้าว (1 ,57)

พอวันรุ่งขึ้นปลัดตำบลลากตัวเขาไปที่บ้านตาเต่าเขา (2 ,8)

พอวันรุ่งขึ้นกำนันก็มาเรียกอา Q ไปที่บ้านท่านจ้าว (3 ,99)

วันรุ่งขึ้น ท่านกำนันต้องมาตามอา Q ให้ไปบ้านเจ้าสัว เจ้า (6 ,5)

พอวันรุ่งขึ้นกำนันได้เรียกอา Q ให้ไปที่บ้านใต้เท้าจ้าว (7 ,53)

คำว่า กำนัน (地保 di bǎo)ข้างต้น คือ ข้าราชการชั้นผู้น้อยในสมัยศักดินาของจีน เทียบได้กับกำนัน ซึ่งหมายถึง ตำแหน่งพนักงานฝ่ายปกครองซึ่งมีอำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรที่อยู่ในเขตตำบล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 94) ในสำนวนแปลที่ 1 ที่ 3 ที่ 6 และที่ 7 แปลเป็น กำนัน ส่วนสำนวนแปลที่ 2 แปลเป็น ปลัดตำบล ซึ่งว่า "ปลัด" หมายถึง ผู้มีตำแหน่งหน้าที่รองจากผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่เหนือตนโดยตรง เช่น ปลัดกระทรวง ปลัดจังหวัด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 519) การแปลในสำนวนที่ 2 จึงสื่อความหมายไม่ตรงกับต้นฉบับภาษาจีน

ตัวอย่างที่ 6

แม้ว่าส่วนมากแก้มักอยู่ในเว่ยจวง (1 ,61)

จริงอยู่อาควิใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในเว่ยจวง (2 ,13)

แม้ว่าส่วนมากแก้มักอยู่ที่หมู่บ้านเว่ยจวง (3 ,102)

อา Q ปรากฏตัวที่ตำบล มกจ้าง บ่อยๆ (6 ,9)

แม้ว่าแกจะพำนักอยู่ในหมู่บ้านเว่ยจวงเป็นส่วนใหญ่ (7 ,55)

คำว่า เว่ยจวง (未莊 Weizhuāng) ในตัวอย่างนี้ เป็นคำวิสามานยนาม เป็นชื่อสถานที่ ดังนั้นจึงควรที่จะถอดเสียงจากภาษาจีนกลางเป็นภาษาไทย ในสำนวนแปลที่ 1, 3 และ 7 ล้วนถอดเสียงว่า “เว่ยจวง” ในสำนวนแปลที่ 2 ถอดเสียงเป็น เหว่จวง ซึ่งต่างก็ถอดเสียงได้ใกล้เคียงกับเสียงภาษาจีนกลาง แต่ในสำนวนแปลที่ 6 ถอดเสียงเป็น มกจ้าง ซึ่งคงจะถอดเสียงแบบภาษาแต้จิ๋ว โดยเข้าใจผิดว่าคำ 未 (wèi) ในชื่อนี้คือคำว่า 未 (mò) เพราะถ้าเป็นคำที่ถูกตัดคือ 未 แล้ว ภาษาแต้จิ๋วจะออกเสียง 未 ว่า บ่วย ความเข้าใจผิดนี้คงเป็นเพราะคำว่า 未 (wèi) และ 未 (mò) มีลักษณะการเขียนที่ใกล้เคียงกันมาก

ตัวอย่างที่ 7

อา Q ไม่มีบ้าน จึงอาศัยอยู่ในโบสถ์ถู๋กู่ในเว่ยจวง (1 ,63)

อา Q ไม่มีครอบครัว แต่ก็อาศัยนอนที่ศาลเจ้าแห่งหนึ่งในเหว่จวง (2 ,15)

อา Q ไม่มีบ้าน จึงอาศัยอยู่ในศาลเจ้าถู๋กู่* ในเว่ยจวง (3 ,103)

*ศาลเจ้าถู๋กู่ คือศาลเจ้าแห่งเทพารักษ์ผู้คุ้มครองที่ดิน

เมื่อมาถึงตำบลมกจ้าง จะพักอยู่ที่ศาลเจ้าประจำถิ่น (6 ,11)

อา Q ไม่มีบ้าน อาศัยศาลเจ้าถู๋กู่* ของหมู่บ้านเว่ยจวง (7 ,57)

* ศาลเจ้าถู๋กู่ คือ ศาลเจ้าเทพารักษ์พิทักษ์ธรณี

คำว่า “ถู๋กู่ฉือ” (土谷祠 tǔgǔcí)ข้างต้น หมายถึง ศาลของเทพที่ดูแลรักษาผืนแผ่นดินในถิ่นนั้นๆ ในสำนวนที่ 1 แปลเป็น โบสถ์ถู๋กู่ ซึ่งถอดเสียงวรรณยุกต์เพี้ยน และยังแปลคลาดเคลื่อนเป็นโบสถ์อีก ในสำนวนแปลที่ 3 และที่ 7 แปลออกมาเหมือนกัน แต่ต่างกันบ้างตรงคำอธิบายในเชิงอรรถ ส่วนสำนวนแปลที่ 2 แปลเพียงว่า ศาลเจ้าแห่งหนึ่ง ไม่เหมือนสำนวนที่ 6 ซึ่งแปลตัดความว่า ศาลเจ้าประจำถิ่น

ตัวอย่างที่ 8

การที่ท่านจ้าวท่านเจียนได้รับความเคารพนับถือจากชาวบ้านอย่างมากมาย นอกจากเพราะมีเงินแล้วก็เพราะต่างได้เป็นพ่อของเด็กนักเรียน (1 ,64)

นายเอาและนายเจียนเป็นสองคนที่ชาวเมืองเคารพนับถืออย่างใหญ่หลวง เพราะว่าทั้งสองนั้นนอกจากจะร่ำรวยแล้วยังเป็นบิดาของหนุ่มผู้คงแก่เรียนทั้งสองอีกด้วย (2 ,16)

การที่ท่านจ้าวท่านเจียนได้รับความเคารพนับถือจากชาวบ้านอย่างมากมายนั้น นอกจากเพราะมีเงินแล้ว ยังเพราะต่างก็เป็นพ่อของนักศึกษาหนุ่ม (3 ,103)

แต่ผู้คนที่ปวง ต่างยกย่องยำเกรงพวกมันก็เพราะว่า คนหนึ่งเป็นบุตรของเจ้าสัวเจ้าอีกคนเป็นลูกของเจ้าสัวเจียน (6 ,12)

การที่ได้ทำจ้าว ได้ทำเจียน ได้รับความเคารพยำเกรงจากชาวบ้านเป็นอย่างยิ่งนั้น นอกจากเพราะร่ำรวยเงินทองแล้ว ยังเนื่องจากว่าต่างก็เป็นบิดาของนักศึกษาหนุ่มอีกด้วย (7,59)

คำว่า ได้ทำเจียน (錢太爺 Qian tàiyé) ในตัวอย่างข้างต้นนั้น คำว่า "เจียน" เป็นแซ่หนึ่งของชาวจีน ส่วนคำว่า "ได้ทำ" หรือ 太爺 (tàiyé) คือเดียวกับในคำ ได้ทำจ้าว ที่ได้อธิบายไปแล้วข้างต้น (ดูตัวอย่างที่ 4 หน้า 105)

คำ นักศึกษา (文童 wéntóng) หมายถึง ผู้ที่เรียนหนังสือเพื่อที่จะสอบเข้ารับราชการในสมัยสังคมศักดินาของจีน ดังนั้น จำนวนแปลข้างต้น ที่แปลเป็น นักศึกษาหนุ่ม เด็กนักเรียน เด็กนักศึกษา หรือ หนุ่มผู้คงแก่เรียน ก็ไม่ได้ทำให้ความหมายคลาดเคลื่อนนัก แต่ควรจะทำเชิงอรรถอธิบายด้วย ส่วนจำนวนแปลที่ 1 ซึ่งแปลว่า เด็กนักเรียน นั้น อาจทำให้ผู้อ่านนึกเห็นภาพเด็กนักเรียนระดับโรงเรียนประถมหรือมัธยมซึ่งคลาดเคลื่อนไปจากความหมายของคำนี้ในต้นฉบับภาษาจีน

ตัวอย่างที่ 9

แต่อา Q ไม่ยอม แกล้งเรียกคนๆ นี้ว่า “ฝรั่งเทียม” (1 ,79)

ถึงยังง้ออาคิวก็ไม่เชื่อและยังคงยืนยันเรียกหนุ่มเจียนว่า “ปีศาจต่างดาวจำแลง” (2 ,35)

แต่อา Q ไม่ยอมเชื่อ กลับเรียกเขาว่า “ไอ้ฝรั่งเทียม” (3 ,112)

แต่จะแก้ตัวอย่างไรนั้น อาQ ไม่เชื่อเป็นอันขาด จึงได้เรียกมันว่า “ไอ้ผีสมุทรตัวปลอม”
(6 ,26)

อา Q กลับขนานนามเขาว่า “ไอ้ฝรั่งกำมะลอ” (7 ,71)

คำว่า ฝรั่งกำมะลอ 假洋鬼子 (jiǎyánguǐzi) ข้างต้น หมายถึง คนที่เลียนแบบพวกฝรั่งหรือพวกตะวันตก ทำตัวเป็นชาวต่างชาติ ในสำนวนแปลต่างๆ ข้างต้น ทั้ง ฝรั่งเทียม ฝรั่งกำมะลอ และ ไอ้ปีศาจต่างดาวจำแลง ก็เป็นการแปลที่ไม่ได้คลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีน แต่ในสำนวนแปลที่ 6 ที่แปลเป็น ไอ้ผีสมุทรตัวปลอม ดูจะคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับ

อย่างไรก็ตาม คำว่า “กำมะลอ” น่าจะเหมาะสมมากกว่าคำว่า “เทียม” เพราะ “กำมะลอ” เป็นคำเรียกของทำเทียมหรือของเล็กน้อยที่ทำหยาบๆ ไม่ทนทาน เช่น ทองกำมะลอ หมายถึง ทองคำชุบ ไม่ใช่ทองแท้ ในที่นี้คำว่า 假洋鬼子 (jiǎyánguǐzi) นี้ หลู่ซุ่ฉวิน แฝงนัยเสียดสีไว้ว่า เป็นพวกของเลียนแบบ หมายถึง คนจีนที่ทำตัวเลียนแบบชาวต่างชาติแต่เพียงเปลือกนอก โดยมีได้เข้าใจคุณสมบัติที่แท้จริงของความเป็นตะวันตก

ตัวอย่างที่ 10

เจ้าหัวล้านคนนั้นถือไม้ตะพดลงรักสีเหลืองมาด้วยอันหนึ่ง ซึ่งอา Q เรียกว่าตะพดแห่ศพ* (1 ,60)

* หมายถึงไม้ไผ่เล็ก ขนาดไม้ตะพด หุ้มหัวด้วยกระดาษเงิน มัดด้วยเชือกป่าน ใช้สำหรับให้ลูกชายถือในวันแห่ศพของบิดามารดาที่จีนเรียกว่า คู่ซังปั้ง

“ไฉ่ลั่น” มีไม้ถือสื่อน้ำตาลมันวาวติดมือมาด้วย อาคิวิเรียกไม้ถือนี้ว่า “ไม้เท้าของคนไว้ทุกข์” (2 ,36)

เจ้าหัวไล่นคนนั้นจะถือไม้ตะพดลงรักสีเหลือง ซึ่งอา Q เรียกว่าตะพดแห่ศพ* (3 ,113)

*ตะพดแห่ศพ คือไม้ไผ่เล็กๆ ขนาดไม้ตะพด หุ้มหัวด้วยกระดาษเงิน มัดด้วยเชือกป่าน ใช้สำหรับให้ลูกชายถือในวันแห่ศพบิดามารดา

“เจ้าผีสมุทรตัวปลอม” ถือไม้เท้าติดมือเป็นประจำ อาคิวิเองก็เคยเข้าอยู่ในใจว่านั่นคือ “ตะบองกงเด็ก” (6 ,27)

ไอ้หัวไล่นนั้นจะถือไม้ตะพดลงรักสีเหลืองมาด้วยอันหนึ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่อา Q เรียกว่า ตะพดแห่ศพ* (7 ,73)

*หมายถึงไม้ไผ่เรียวยาวเล็ก ขนาดไม้ตะพด ใช้กระดาษเงินหุ้มหัวมัดด้วยเชือกป่าน สำหรับให้บุตรชายถือในวันแห่ศพของบิดาหรือมารดา

คำว่า ตะพดแห่ศพ (哭喪棒 kūsāngbàng) ข้างต้น หมายถึงไม้ที่มีลักษณะเหมือนไม้ตะพด ใช้กระดาษเงินหุ้มส่วนบนของไม้แล้วมัดด้วยเชือกป่าน ใช้สำหรับพิธีแห่ศพบิดาหรือมารดา โดยให้ลูกชายคนโตเป็นผู้ถือไม้นี้ ส่วนวนแปลข้างต้นถอดความว่า ตะพดแห่ศพ แล้วทำเชิงอรรถซึ่งก็สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้อย่างดี แต่ในส่วนวนแปลที่ 2 แปลเป็น “ไม้เท้าของคนไว้ทุกข์” จึงทำให้คลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีน ส่วนส่วนวนแปลที่ 6 แปลเป็น ตะบองกงเด็ก น่าจะอธิบายคำว่า “กงเด็ก” ซึ่งเป็นภาษาแต้จิ๋ว และควรอธิบายเชิงอรรถเกี่ยวกับตะบองนี้ไว้ด้วย

4.3 ความแตกต่างของมาตราเงินตรา มาตราชั่ง และมาตราวัด

การแปลจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง ในบางครั้งอาจเกิดความคลาดเคลื่อนได้ ทั้งนี้เพราะในแต่ละภาษาก็มีลักษณะของมาตราเงินตรา มาตราชั่ง และมาตราวัด ที่ต่างกันไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

4.3.1 มาตราเงินตรา

ในภาษาจีนมีการบอกมาตราเงินที่แตกต่างไปจากภาษาไทย ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่ยกมาจากฉบับแปลภาษาไทยแต่ละสำนวนดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

อาQกลับไม่ได้โต้แย้งว่าตนแน่จ้าวจริงๆ ได้แต่เอามือมาลูบแก้มซ้าย แล้วถอยออกไปพร้อมกับกำนัน เมื่อออกมาข้างนอกก็ยังถูกกำนันว่ากล่าวสั่งสอนอีกยกใหญ่ และต้องขอบคุณกำนันด้วยเงินค่าเหล้าอีก 200 เหวิน* (119)

*เหวิน (文 wen) เป็นสตางค์ที่ทำจากทองแดง มีรูตรงกลาง ด้านบนจะมีตัวอักษรว่า "เหวิน" ทำให้เรียกเงินนี้ว่า "เหวิน" ใช้เป็นเงินปลีกในสมัยโบราณของจีน

อาQก็ไม่ได้โต้เถียงว่าตัวแน่จ้าวแน่ ได้แต่เอามือลูบแก้มข้างซ้าย และออกไปพร้อมกับกำนันไปข้างนอก แล้วยังโดนกำนันด่าว่าเอาอีกพักหนึ่ง แล้วขบใจกำนันด้วยเงินค่าเหล้าสองร้อยเซินต์ (1 ,58)

อาคิวไม่พยายามป้องกันสิทธิใดๆ ที่จะใช้แน่เขา นอกจากเอามือลูบแก้มซ้ายที่ถูกตบแล้วก็ออกจากบ้านไปกับปลัดตำบล พอออกพ้นหลังคาบ้าน อาคิวก็ต้องยื่นฟิงปลัดตำบลด่าและกล่าวโทษอย่างหยาบคายร้ายแรง แล้วอาคิวก็ยังอุตสาหรอบใจที่ปลัดตำบลยังกรุณาเขาโดยเรียกค่าปรับเพียงสองร้อย (2 ,9)

อาQก็ไม่ได้โต้เถียงว่าตัวนั้นแน่จ้าวแน่ ได้แต่เอามือลูบคลำแก้มข้างซ้าย และออกไปพร้อมกับกำนัน แล้วยังโดนกำนันด่าว่าเอาอีกพักหนึ่ง ลงท้ายต้องขอบคุณกำนันด้วยเงินค่าเหล้า 200 อีแปะ (3 ,99)

อาQไม่เคยพยายามที่จะพิสูจน์เชื้อสายของตนเอง เขาคล่ำที่แก้ม แล้วเดินตามหลังกำนันออกจากบ้านเจ้าสัวเจ้า กำนันเดินด่าเขามาตลอดทาง จนอาQต้องตัดความรำคาญด้วยการยัดเยียดเงินค่าน้ำร้อนน้ำชาให้ 200 บุน (6 ,6)

อาQหาได้โต้แย้งยืนยันว่าตนแน่จ้าวไม่ ได้แต่ยกมือขึ้นลูบที่แก้มซ้ายเดินผละออกไปพร้อมกับกำนัน เมื่อมาถึงข้างนอกบ้านแล้วแกยังถูกกำนันบริภาษเอาเสียยกใหญ่ ในที่สุดต้องควักเงินค่าเหล้าให้กำนันเป็นค่าสมนาคุณไปสองร้อยอีแปะ (7 ,53)

ตัวอย่างที่ 2

ในที่สุด เนื่องจากเป็นเวลากลางคืน จึงควรให้เงินค่าเหล่าแก่กำนันเพิ่มอีก
เท่าตัวเป็นเงินสี่ร้อยเหวิน (133)

ในที่สุดเพราะเป็นเวลาค่ำคืน จึงต้องมอบค่าเหล่าให้กำนันถึงสองเท่าเป็นเงิน 400
เซ็นต์ (1.74)

ผลสุดท้ายเนื่องจากเป็นเวลากลางคืน อาคิวดึงจ่ายค่าธรรมเนียมให้ปลัดตำบลเป็น
สองเท่า หรือเงินสดๆ สี่ร้อย (2,52)

ในที่สุด เพราะเป็นเวลาค่ำคืน จึงต้องมอบค่าเหล่าให้กำนันถึง 2 เท่าเป็นเงิน 400
อีแปะ (3,122)

การที่จะหยุดปากท่านกำนันได้นั้น ต้องมีเงินค่าน้ำร้อนน้ำชาตามธรรมเนียมแต่
เนื่องจากว่าเวลานั้นดึกมากแล้ว ค่าสินน้ำใจจึงควรที่จะเพิ่มสักเท่าตัว คือจาก 200 เหวินเป็น
400 เหวิน (6,40)

และในที่สุดกว่าจะจบเรื่องได้ โดยเหตุที่เป็นเวลาค่ำคืน จึงควรต้องจ่ายค่าเหล่าแก่
กำนันเป็นสองเท่าคือสี่ร้อยอีแปะ (7,83)

มาตราเงินของจีนและไทยแตกต่างกัน จึงทำให้ยากต่อการที่จะแปลให้เข้าใจ เงินจีน
โบราณมีเหรียญเป็นรูที่เรียกว่า "เหวิน" และมีขนาดต่างๆ กันตั้งแต่ 10 เหวิน 20 เหวิน 30 เหวิน
50 เหวิน 100 เหวิน 200 เหวิน 300 เหวิน และ 500 เหวิน แล้วจึงนำมาร้อยเป็นพวกเรียกว่า
"ก้วน" (貫 guàn)

มาตราเงินของจีนในสมัยโบราณ มีหน่วยนับดังนี้

10 เหวิน	เท่ากับ	1 เฟิน (分 fēn)
100 เหวิน	เท่ากับ	1 เจียน (錢 qián)
1,000 เหวิน	เท่ากับ	1 เหลียง (兩 liǎng)

1 เหลียง	เท่ากับ	1 กว๋าน (貫 guàn)
50 กว๋าน	เท่ากับ	1 ดิ่ง (錠 dìng)

สำหรับมาตราเงินในสมัยโบราณของไทยมีหน่วยนับดังนี้

8 อัฐ	เท่ากับ	1 เฟื้อง
2 เฟื้อง	เท่ากับ	25 สตางค์
25 สตางค์	เท่ากับ	1 สลึง
4 สลึง	เท่ากับ	1 บาท
4 บาท	เท่ากับ	1 ตำลึง
20 ตำลึง	เท่ากับ	1 ชั่ง

จากลักษณะการบอกหน่วยมาตราเงินตราที่แตกต่างกันระหว่างมาตราเงินของจีนและของไทยข้างต้น ทำให้ไม่สามารถเทียบออกมาได้ ดังนั้นผู้แปลสำนวนไทยจึงแปลออกมาต่างๆกัน คือแปลเป็น อีแปะ เซ็นต์ บุน และเหวิน หรือไม่ใส่หน่วยนับเงินเลย นอกจากนั้น ในสำนวนแปลฉบับเดียวกันยังแปลหน่วยนับเงินต่างกันอีก เช่น ในตัวอย่างที่ 1 สำนวนแปลที่ 1 แปลเหวินเป็นเซ็นต์ สำนวนแปลที่ 2 ไม่ใส่หน่วยนับ ในสำนวนแปลที่ 3 และ 7 แปลเป็นอีแปะ และสำนวนแปลที่ 6 แปลเป็น “บุน” ซึ่งเป็นการถอดเสียงตามสำเนียงภาษาจีนแต้จิ๋ว แต่ในตัวอย่างที่ 2 กลับแปลเป็น “เหวิน” ทำให้เห็นได้ว่าแม้ในฉบับแปลเดียวกัน ผู้แปลก็ยังใช้หน่วยนับที่ต่างกัน อันจะทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสนได้

4.3.2 มาตราชั่ง

ในภาษาจีนมีการบอกมาตราการชั่งที่แตกต่างไปจากภาษาไทย ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่ยกมาจากฉบับแปลภาษาไทยแต่ละสำนวนดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

วันรุ่งขึ้น ให้เอาเทียนแดงที่หนักหนึ่งจินหนึ่งคู่ ฐูปหนึ่งซอง ไปขอขมาที่บ้านได้
เท่าจ้าว (133)

วันรุ่งขึ้น ให้เอาเทียนแดงหนัก 1 ชั่ง 1 คู่ ไปขอขมาที่บ้านจ้าว (1 ,95)

เช้าวันรุ่งขึ้น อาควต้องเอาเทียนแดงคู่หนึ่งหนึ่งปอนด์ และรูปอีกหนึ่งกำไปที่บ้านแซ่เฉา เพื่อทำขวัญในการที่เขาประพาศติผี (2 ,52)

วันรุ่งขึ้น ให้เอาเทียนแดงหนัก 1 ชั่งคู่หนึ่ง รูปของหนึ่ง ไปขอขมาที่บ้านท่านจ้าว (3 ,122)

วันรุ่งขึ้น ให้เอาเทียนแดง...ชนิดที่หนักหนึ่งชั่ง....คู่หนึ่ง รูปของหนึ่ง ไปขอขมาลาโทษที่บ้านใต้เท้าจ้าว (7 ,83)

ตัวอย่างที่ 2

อา Q ยังได้ขอเทียนขนาดสี่เหลี่ยมที่เคยจุดใช้แล้วหนึ่งเล่ม กับเชิงเทียนไม้หนึ่งอัน จุดเทียนแล้วก็ล้มตัวลงนอนในห้องเล็กของตนตามลำพัง (144)

อา Q ยังได้เรียกเอาเทียนหนัก 4 ตำลึง ซึ่งเคยจุดมาแล้วพร้อมกับเชิงเทียน 1 อัน จุดขึ้นแล้วนอนลงในห้องเล็กๆ ของตัวคนเดียว (1 ,124)

อา Q ขอเทียนหนักสี่เอื้องที่จุดแล้วพร้อมกับเชิงเทียน เขาจุดแล้วนอนอยู่โดยลำพังในห้องเล็กของเขา (2 ,90)

อา Q ยังได้เรียกเอาเทียนหนัก 4 ตำลึงที่เคยจุดมาแล้ว พร้อมกับเชิงเทียน 1 อัน แกจุดเทียนแล้วก็เอนหลังลงนอนในห้องเล็กๆของตัว (3 ,140)

อา Q ยังขอเทียนไขขนาดหนักสี่ตำลึงที่ใช้จุดมาแล้วเล่มหนึ่ง กับเชิงเทียนไม้อันหนึ่ง แกจุดเทียนแล้วเอนกายลงนอน (7 ,108)

จากตัวอย่างที่ 1 และตัวอย่างที่ 2 คำว่า จิน (斤 jīn) และ เหลียง (兩 liǎng) เป็นหน่วยบอกขนาดน้ำหนักของเทียน ในจำนวนแปลที่ยกตัวอย่างข้างต้น ต่างก็แปลคำ จิน และ

เหลียง เป็น ซั่ง และ ตำลิ่ง ตามลำดับ ยกเว้นสำนวนแปลที่ 2 ซึ่งแปลเป็น ปอนด์ และ เอ้านซ์ ตามลำดับ โดยทั่วไปการคิดน้ำหนักของจีนจะเทียบได้ดังนี้

1 กิโลกรัม (公斤)	เท่ากับ	2 จิน (斤) (เท่ากับ 500 กรัม)
1 จิน (斤)	เท่ากับ	10 เหลียง (兩)

และการเทียบให้เป็นสากลจะเทียบได้เป็น

1 ปอนด์ (pound)	เท่ากับ	0.454 กิโลกรัม
1 เอ้านซ์ (ounce)	เท่ากับ	28.35 กรัม

ในที่นี้ไม่รวมการซั่งที่เป็นทองและยา เพราะการเทียบจะต่างกันออกไปเป็น

1 ปอนด์ (pound)	เท่ากับ	0.375 กิโลกรัม
1 เอ้านซ์ (ounce)	เท่ากับ	31.103 กรัม

สำหรับมาตราซั่งในสมัยโบราณของไทยมีหน่วยนับดังนี้

1 ตำลิ่ง	เท่ากับ	4 บาท
4 บาท	เท่ากับ	60 กรัม
20 ตำลิ่ง	เท่ากับ	1 ซั่ง
1 ซั่ง	เท่ากับ	1.2 กิโลกรัม

ถ้าเป็น จิน หรือ ซั่งจิน จะมีน้ำหนักเท่ากับครึ่งหนึ่งของไทย คือเท่ากับ 600 กรัม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539 : 262) ฉะนั้นหน่วยบอกขนาดน้ำหนักของเทียน ในตัวอย่างที่ 1 และตัวอย่างที่ 2 คำว่า จิน (斤 jin) และ เหลียง (兩 liǎng) ที่แปลเป็น ซั่ง และ ตำลิ่ง ตามลำดับ จึงทำให้เกิดความคลาดเคลื่อน ทั้งนี้เป็นเพราะหน่วยซั่งของจีนและไทยแตกต่างกัน กล่าวคือ 1 จิน หรือ 1 ซั่งจิน เท่ากับ 600 กรัม ในขณะที่ 1 ซั่งของไทยนั้น เท่ากับน้ำหนักถึง 1200 กรัม ดังนั้นเมื่อ จิน ไม่เท่ากับ ซั่ง จึงไม่ควรนำมาแปลแทนกัน เพราะจะทำให้ความหมายคลาดเคลื่อนไปได้

4.3.3 มาตรฐานวัด

ในภาษาจีนมีการบอกมาตรฐานวัดที่แตกต่างไปจากภาษาไทย ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่ยกมาจากฉบับแปลภาษาไทยแต่ละสำนวนดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ม้านั่งที่ทำจากแผ่นไม้กระดานยาวสามจี้กวางสามซุน* ชาวเว่ยจวงเรียกว่า “ม้านั่งยาว” (121)

*จี้ (尺 chǐ) และซุน(寸 cùn)ในที่นี้เป็นมาตรฐานวัดของจีนโบราณ หนึ่งจี้จีนมีค่าเท่ากับ 13.32 นิ้ว

ม้านั่งที่ทำด้วยไม้กระดานยาว 3 ฟุต กว้าง 3 นิ้ว ชาวเว่ยจวงเรียกกันว่า “ม้ายาว” (1,65)

ม้านั่งไม้ที่ทำด้วยแผ่นกระดานยาวสามฟุต กว้างสามนิ้ว ชาวตำบลเหว่จวงเรียกว่า “ม้ายาว”(2,17)

ม้านั่งที่ทำด้วยไม้กระดานยาว 3 ฟุต กว้าง 3 นิ้ว ชาวเว่ยจวงเรียกกันว่า “ม้าเส้น” (3,104)

ที่นั่งที่ทำจากไม้ยาวสามศอก กว้างสามคืบ ชาวเมืองเรียก “ม้านั่ง” (6,13)

ม้านั่งซึ่งทำจากแผ่นไม้กระดานที่ยาวสามฟุต กว้างสามนิ้ว ชาวเว่ยจวงเรียกว่า “ม้ายาว” (7,59)

ตัวอย่างที่ 2

เขาจับหัวอา Q โขกกำแพงรวดเดียวห้าที่ติดต่อกัน แล้วจึงผล็อยอย่างแรงจนอา Q เซล้มนไปไกลถึงหกจี้กว่า (126)

หวางหู่จับหัวแกโขกติดๆ กัน 5 ที และผล็อยอย่างแรงทำให้อา Q ล้มห่างออกไปตั้ง 6 ฟุต (1,77)

เจ้าหวังเอาหัวอาคิวกวักำแพงห้าครั้งติดต่อกัน แล้วผลักอย่างแรง ส่งอาคิวกวักำไปสอง
หลา (2 ,33)

แกจับสี่ระยะอาQกระแทกติดๆ กัน 5 ที แล้วผลักออกไปเต็มแรงจนอาQ กระเด็นออกไป
ตั้ง 6 ฟุตกว่า (3 ,111 – 112)

เขาจับหัวอา Q กระแทกรวดเดียวห้าทีติดต่อกัน แล้วก็ผลักโดยแรงจนแกล้มกระเด็นไป
ไกลหกฟุตกว่า (7 ,71)

การบอกมาตราวัดของจีนกับไทยมีความต่างกัน จากตัวอย่างที่ 1 และ 2 จะเห็นว่าผู้แปลใช้
ทั้งศอก คืบ ฟุต นิ้ว หลา ซึ่งหากเทียบกันจะได้ดังนี้

การเทียบมาตราวัดของจีน

10 ชุ่น (寸 cùn)	เท่ากับ	1 ฉื่อ (尺 chǐ) (13.32 นิ้วสากล)
10 ฉื่อ	เท่ากับ	1 จั้ง (丈 zhàng)

การเทียบมาตราวัดของไทย

12 นิ้ว	เท่ากับ	1 คืบ
2 คืบ	เท่ากับ	1 ศอก
4 ศอก	เท่ากับ	1 วา
20 วา	เท่ากับ	1 เส้น
400 เส้น	เท่ากับ	1 โยชน์

การเทียบมาตราวัดของสากล

12 นิ้ว (英寸 yīngcùn)	เท่ากับ	1 ฟุต (英尺 yīngchǐ)
3 ฟุต	เท่ากับ	1 หลา
1670 หลา	เท่ากับ	1 ไมล์

จากตัวอย่างที่ 1 จำนวนแปลที่ 1 จำนวนแปลที่ 2 จำนวนแปลที่ 3 และจำนวนแปลที่ 7 แปลกระดานยาวสามช็อกกว้างสามชุ่น เป็น กระดานยาวสามฟุตกว้างสามนิ้ว แต่จำนวนแปลที่ 6 ได้แปลเป็น ไม้ยาวสามศอกกว้างสามคืบ ซึ่งหากนำมาคำนวณแล้ว 3 ช็อก เท่ากับ 39.96 นิ้ว ในขณะที่ 3 ฟุต เท่ากับ 36 นิ้ว และ 3 ศอก เท่ากับ 72 นิ้ว และจากตัวอย่างที่ 2 จำนวนแปลที่ 1 จำนวนแปลที่ 3 และจำนวนแปลที่ 7 แปล หกช็อกกว่า เป็น หกฟุตกว่า แต่ในจำนวนแปลที่ 2 แปลเป็น สองหลา หากนำมาคำนวณแล้ว 6 ช็อกเท่ากับ 79.92 นิ้ว ในขณะที่ 6 ฟุต เท่ากับ 72 นิ้ว และ 2 หลา เท่ากับ 72 นิ้ว ดังนั้นการแปลหน่วยมาตราวัด ช็อก และชุ่น เป็น ฟุต และนิ้ว หรือ ศอก และ คืบดังจำนวนแปลข้างต้น จึงทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีน ทั้งนี้ เพราะมาตราวัดต่างกัน

ตัวอย่างที่ 3

ราวกับว่าเสียงฉาบเสียงกลองของโรงงิ้วนั้นอยู่ไกลถึงสิบสี่ (124)

คล้ายกับว่าเสียงฆ้องกลองของโรงงิ้วช่างอยู่ห่างออกไปตั้ง 10 ลี้ (1,71)

เสียงม้าร้องและกลองจากโรงงิ้วดังไปไกลได้ยินเสียงถึงสามไมล์ (2 ,24)

คล้ายกับว่าเสียงล่อโก้งิ้วอยู่ห่างออกไปตั้ง 10 ลี้ (3 ,107)

เสียงม่วงเสียงกลองของโรงงิ้ว คลับคล้ายดังดู ณ ที่ไกลโพ้นตั้งสิบสี่ (7 ,65)

ตัวอย่างที่ 4

หากพูดถึงจิวเหรินก็เป็นทีที่ทราบว่าจะหมายถึงเขา ไม่เฉพาะแต่ที่เว่ยจวงที่เป็น เช่นนั้น กระทั่งในปริมณฑลหนึ่งร้อยลี้ก็เป็นเช่นนั้นด้วย (138)

พูดถึงจิวเหินก็รู้สึกว่าจะหมายถึงท่าน ซึ่งไม่เป็นเช่นนั้นแต่ที่เว่ยจวง แม้นในเนื้อที่วงกลมร้อย ตารางลี้ก็เป็นเช่นนั้นกันทั้งนั้น (1 ,108)

เมื่อใดที่คนพูดถึงนายอำเภอก็หมายถึงเขาเท่านั้น และนี่ไม่ใช่เฉพาะที่หวู่จงเท่านั้น ทุกแห่งในระยะทางสามสิบไมล์รอบตัวใครก็ต้องรู้ (2 ,71)

พูดถึงจีเหียนก็เป็นที่รู้กันว่าหมายถึงท่าน ทั้งนี้ไม่ใช่เฉพาะแต่ที่หวู่จง ทั่วปริมาณ 100 ตารางลี้ก็เป็นเช่นนั้นกันทั้งนั้น (3 ,130)

หากพูดถึงจีเหียนก็เป็นที่ทราบกันว่าหมายถึงเขานั้นเอง ไม่เฉพาะแต่ที่หมู่บ้านหวู่จง เป็นเช่นนั้น กระทั่งในปริมาณร้อยตารางลี้ก็เป็นเช่นนั้นเหมือนกันไปหมด (7 ,95)

มาตราเทียบระยะทาง

1 ไมล์ (公里 gōnglǐ) เท่ากับ	1.609 กิโลเมตร (公里 gōngmǐ)
1 ลี้ (里 lǐ) เท่ากับ	0.5 กิโลเมตร (米 mǐ)

จากตัวอย่างที่ 3 และ 4 จะเห็นว่าการบอกระยะทางของจีนจะแตกต่างกับของไทย ในต้นฉบับภาษาจีนบอกระยะทางเป็นลี้ ซึ่งหนึ่งลี้จะมีระยะทางเท่ากับ 500 เมตร ฉะนั้น ปริมาณร้อยลี้ ในตัวอย่างที่ 4 จึงเท่ากับ 50,000 เมตร (50 กิโลเมตร) หากเทียบเป็นไมล์จะได้ เป็น 31.076 ไมล์ ในสำนวนแปลที่ 1 แปลเป็น วงกลมร้อยลี้ สำนวนแปลที่ 2 แปลเป็น ระยะทาง สามสิบไมล์ (เท่ากับ 48.27 กิโลเมตร) ในสำนวนแปลที่ 3 แปลเป็น ปริมาณ 100 ตารางลี้ และ สำนวนแปลที่ 7 แปลเป็น ปริมาณร้อยตารางลี้ จะเห็นได้ว่า สำนวนแปลที่ต่างไปคือสำนวน แปลที่ 2 คือได้เทียบมาตราระยะทางจาก ลี้ เป็น ไมล์ ซึ่งก็เทียบได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับภาษาจีน

4.4 ความแตกต่างของสำนวน และวัฒนธรรมไทย-จีน

ความแตกต่างกันทางด้านสำนวน และวัฒนธรรมไทย-จีน อาจทำให้ผู้แปลต้องแปลต่าง จากต้นฉบับบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจถึงเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น ฉะนั้นในการถ่ายทอด เรื่องราวจากต้นฉบับภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง ซึ่งมีการใช้สำนวนที่ต่างกัน จึงจำเป็นที่จะต้อง เพิ่มความระมัดระวังในการแปลไม่ให้เกิดความคลาดเคลื่อน

ตัวอย่างที่ 1

กับเพราะเคยเข้าไปในเมืองมาสองสามครั้ง เป็นธรรมดาอยู่เองที่อา Q จะยะโสยิ่งขึ้น แต่แกลดูถูกคนในเมืองอย่างแรง อาทิเช่น... ปลาหัวโตทอดน้ำมัน ชาวเว่ยจงล้วนใช้ใบหอมยวาวครึ่งนิ้วรอย แต่คนในเมืองกลับรอยด้วยหอมที่หั่นจนเป็นฝอย แกลคิดว่า : นั่นมันผิด นำหัวเราะ ! (1 ,65)

ยิ่งไปกว่านั้นหลังจากอาควเข้าไปในเมืองหลายๆ ครั้งเข้า ก็เป็นธรรมดาอยู่เองที่เขาจะอวดดีมากขึ้น ซึ่งในขณะเดียวกันเขาก็มีความรู้สึกดูถูกชาวเมืองอยู่ไม่น้อย อย่างเช่น... เมื่อชาวบ้านทำกับข้าวทอดหัวปลาใหญ่ในน้ำมัน ชาวตำบลเหว่จงทุกคนจะหันด้นหอมยวาวครึ่งนิ้วใส่ลงไปในกระทะด้วย แต่สำหรับชาวเมืองกลับเอาต้นหอมหั่นเป็นฝอยละเอียดลงไปทอด อาควคิดว่า “นี่ก็ผิดอีก นำหัวร่อจริงๆ “ (2 ,17)

กับเพราะเคยเข้าไปในเมืองมาสองสามครั้ง จึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่อา Q จะยะโสยิ่งขึ้น แต่แกลดูถูกคนในเมืองอย่างแรง อาทิ ... ปลาหัวโตทอดน้ำมัน ชาวเว่ยจงล้วนใช้ใบหอมยวาวครึ่งนิ้วรอยหน้า แกลก็คิดว่า “นั่นมันผิด นำหัวเราะ !” (3 ,104)

อา Q เคยเข้าไปในเมืองหลายครั้ง ทำให้เขารู้สึกว่าตนเองเป็นชาวเมือง ไม่ใช่คนบ้านนอกธรรมดา ขณะเดียวกันอา Q ก็รู้สึกดูถูกคนในเมือง อย่างเช่น... ที่ตลกยิ่งกว่านี้ก็คือทอดมันปลาในเมืองเขาใส่ถั่วพู แต่อา Q เคยกินแต่ใส่ถั่วฝักยาวเท่านั้น (6 ,13)

โดยเหตุที่อา Q เคยเข้าไปในเมืองมาแล้วหลายหน แกลจึงยิ่งยะโสขึ้นเป็นธรรมดา แต่กระนั้น แกลก็ดูหมิ่นถิ่นแคลนคนในเมืองอย่างรุนแรง เป็นต้นว่า...

ปลาหัวโตทอด ชาวเว่ยจงล้วนรอยหน้าด้วยต้นหอมชิ้นยาวราวครึ่งนิ้ว แต่คนในเมืองกลับรอยด้วยหัวหอมหั่นฝอย แกลคิดว่า “นั่นก็ผิดถนัด นำหัวเราะ !” (7 ,59)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในสำนวนแปลที่ 6 แปลแตกต่างไปจากสำนวนอื่นๆ จากที่กล่าวถึงเรื่องหัวปลาทอด กลายมาเป็น ทอดมัน ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีนไปมาก อีกทั้งก็ไม่ได้สื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น ข้อความที่ยกมานี้เป็นการแสดงถึงวัฒนธรรมการกินที่แตกต่างกันของในแต่ละท้องถิ่นของจีน แต่สำนวนแปลที่ 6 ไม่ได้แปลตามต้นฉบับ กลับใช้วิธีการเปลี่ยนให้เข้ากับบริบทของสังคมไทย โดยได้แปลเป็น ทอดมัน ที่มีใน

สังคมไทย การแปลเช่นนี้ทำให้คลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีนมาก เพราะในสังคมจีนไม่มี ทอดมัน

ตัวอย่างที่ 2

ตาได้ม้าหาย ไซ้จะลาวดี * (1, 70)

* เป็นนิทานเก่าแก่เรื่องหนึ่งมีว่า ม้าของตาได้หายไป ชาวบ้านจึงพากันไปแสดงความเสียใจ แต่ตาได้กลับว่าดีเสียอีก ไม่กี่เดือนต่อมาม้าตัวนั้นกลับมาพร้อมกับมีม้าดีตามมาด้วยตัวหนึ่ง ชาวบ้านจึงพากันไปแสดงความยินดี แต่แกกลับว่ายังไม่แย่อีกหรือ พอมีม้าดี ลูกชายของแกก็ชอบขี่ม้า ในที่สุดตกม้าขาหัก ชาวบ้านจึงพากันไปแสดงความเสียใจอีก แกกลับตอบว่าดีแล้ว อีก 1 ปีต่อมาพวกอี้ยกทัพมารบ ชายฉกรรจ์ที่ถูกเกณฑ์ให้ออกต่อสู้เสียชีวิตเกือบหมด ลูกชายของตาได้เป็นคนฆ่าเสีย ไม่ต้องออกรบจึงไม่ตาย นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่าสิ่งใดจะร้ายหรือดีนั้นจะตัดสินในทันทีไม่ได้

ไซ้คร้ายก็คือไซ้ดีที่ปลอมแปลงมา (2, 23)

พ่อเฒ่าม้าหายไม่ใช่เรื่องดี (3, 107)

การที่ม้าของตาได้หายไป ใครจะรู้ได้อย่างไรว่าไม่ใช่เป็นเรื่องดี* (7, 65)

* ตาได้ม้าหาย เป็นนิทานพื้นบ้านของจีนซึ่งมีอุทาหรณ์ถึงความไม่แน่นอนของโชคเคราะห์ของ คนเรา

ในตัวอย่างข้างต้น ส่วนวน พ่อเฒ่าได้ทำม้าหาย จะรู้ได้อย่างไรว่าไม่ใช่ความโชคดี 塞翁失馬安知非福 (Sàiwēng shīmǎ ānzhī fēifú) เป็นสำนวนมาจากนิทานเก่าแก่เรื่องหนึ่ง ซึ่งใช้เป็นคำอุปมาว่าเหตุการณ์ที่ร้ายอาจจะเปลี่ยนเป็นเรื่องดีได้ (Zhōngguó shèhuìkēxuéyuán yǔyán yánjiǔsuǒ cídiǎn biānjíshì, 2001 : 1084) ในสำนวนแปลที่ 2 แปลเป็น ไซ้คร้ายก็คือไซ้ดีที่ปลอมแปลงมา ซึ่งเป็นการแปลแบบตีความ ที่ให้ความหมายได้ถูกต้อง เพียงแต่แปลไม่ตรงกับต้นฉบับภาษาจีน ในสำนวนแปลที่ 3 แปลเป็น พ่อเฒ่าม้าหายไม่ใช่เรื่องดี เป็นการแปลที่สื่อความหมายไม่ตรง ทั้งยังไม่ได้ใส่แซ่พ่อเฒ่าให้รู้ว่าแซ่ได้ ส่วนสำนวนแปลที่ 1 นั้น แปลเป็น ตาได้ม้าหาย ไซ้จะลาวดี โดยแปลวลีที่ว่า ไซ้จะลาวร้าย เป็น ไซ้จะลาวดี ซึ่งก็คลาดเคลื่อน แต่ได้ทำเชิงอรรถโดยเล่านิทานเรื่องนี้ประกอบอย่างละเอียด ส่วนฉบับแปลที่ 6 นั้น แปลสรุปข้ามไปโดยไม่กล่าวถึงสำนวนนี้เลย

ตัวอย่างที่ 3

เมื่อตาสีกับตาสาดิกันหรือเมื่อตากับตานาทะเลาะกัน * (1 ,74)

*สำนวนเดิมว่า อาเจ็ดกับอาแปดตีกัน และหลี่สี่กับจางสามทะเลาะกัน

ถ้าลูกคนที่เจ็ดตีลูกคนที่แปดหรือนายหลี่จะตีนายจาง (2 ,28)

ตาเจ็ดกับตาแปดตีกัน หรือตาหลี่กับตาจางทะเลาะกัน (3 ,109)

เรื่องชกต่อยมี่เรื่องมีราวระหว่างชาวบ้านกันเอง (6 ,21)

ถ้าหากชาวบ้านร้านถิ่นมีเรื่องต่อยมี่กัน (7 ,67)

สำนวนที่ว่า หากว่าตาเจ็ดกับตาแปดตีกัน หรือตาหลี่กับตาจางทะเลาะกัน 倘如阿七打阿八, 或者李四打張三 (Tǎngrú ā'qī dǎ ā'bā, huòzhě Lǐsì dǎ Zhāngsān) ในตัวอย่างข้างต้นนั้น สำนวนแปลที่ 1 แปลเป็น เมื่อตาสีกับตาสาดิกันหรือเมื่อตากับตานาทะเลาะกัน ซึ่งการแปลเป็น ตาสีตาสา เป็นการแปลที่สื่อความหมายไม่ตรงกับต้นฉบับภาษาจีน เพราะว่าคำว่า "ตาสีตาสา" หมายถึง ผู้มีอายุที่ได้รับการศึกษาน้อย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 341) อีกทั้งยังได้แปลส่วนท้ายเป็น ตากับตานา นอกจากจะสื่อความหมายไม่ตรงแล้ว ยังทำให้คลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ เพราะสำนวน "ตากับตานา" ในภาษาไทยมีนัยแฝงถึง "ตาอยู่" คือจะมีคนที่ฉวยผลประโยชน์ไป โดยที่สุดแล้วควิวกวาทเสียผลประโยชน์ทั้งคู่ แต่สำนวนภาษาจีนตรงนี้ได้มีนัยแฝงเช่นนี้ ส่วนในสำนวนแปลที่ 2 แปลเป็น ลูกคนที่เจ็ดตีลูกคนที่แปด เป็นการเจาะจงเกินไป ในที่นี้ อาเจ็ด กับอาแปด หมายถึงใครก็ได้ และแปลส่วนท้ายเป็น นายหลี่จะตีนายจาง โดยทับศัพท์คำว่า "จาง" เป็น "ซาง" ในสำนวนแปลที่ 6 และ 7 แปลเป็น เรื่องชกต่อยมี่เรื่องมีราวระหว่างชาวบ้านกันเอง และ ถ้าหากชาวบ้านร้านถิ่นมีเรื่องต่อยมี่กัน ตามลำดับ ซึ่งเป็นการแปลแบบสรุปความที่สื่อความได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับภาษาจีน